

SKDL:n
TOIMINTA-
KERTOMUS
11.—12. liittokokous
4.6.76—1.6.79

**SKDL:N 12. LIITTOKOKOUS
1.-3.6.1979-OULU**

SKDL:n
TOIMINTA-
KERTOMUS

11.—12. liittokokous
4.6.76—1.6.79

I Kansainvälisiä kysymyksiä	3
— Kansainvälisestä tilanteesta ja Suomen ulko- politiikasta	3
— SKDL:n kansainväliset yhteydet	5
II Suomen sisäpolitiikasta	8
— Poliittisesta tilanteesta	8
— Vaalitaisteiut (kunnallisvaalit 1976, valitsijamiesvaalit 1978 ja eduskuntavaalit 1979)	10
— Taloudellisesta kehityksestä ja talouspolitiikasta	13
— Maatalouden kysymyksiä	21
— Sosiaalipolitiikka	25
— Kulttuuripolitiikka	26
— Koulutuspolitiikka (ml. korkeakouluasiat)	30
— Yleisradio- ja viestintäpolitiikka	33
— Paikallishallintoasiat	36
— SKDL:n eduskuntaryhmän toiminta sekä SKDL:n kan- sanedustajat (ml. maalisvaaleissa 1979 valitut)	42
III SKDL:n järjestöllinen toiminta	47
— Johtoelimet	47
— SKDL:n yhteisöjäsenet	61
— SKDL eri järjestöissä	61
— Arvioita SKDL:n järjestöllisestä tilasta	61
— Tiedotustoiminta	71
— Toiminta E-osuuskauppaliikkeessä	74
— Toiminta joukkojärjestöissä	78
— Toiminta ruotsinkielisen väestön keskuudessa	79
— Järjestötalous	81

I Kansainvälisiä kysymyksiä

Kansainvälisestä tilanteesta ja Suomen ulkopolitiikasta

Kansainvälisen tilanteen kehitys ei 11. liittokokouksen jälkeisenä aikana ole täysin vastannut niitä odotuksia, joita poliittiselle ja sotilaalliselle liennytykselle Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen jälkeen asetettiin. Poliittisen liennytyksen sijaan on tullut kansainvälisen tilanteen ajoittaista kärjistymistä, ja liennytyksen prosessi on edennyt vaivalloisesti, välillä jopa taantunut.

Tämän kehityksen syitä arvioitaessa on nähtävä, että kapitalistisen talouden syvä kriisi on epäilemättä ollut yksi liennytystä jarruttava tekijä. Edelleen maailmalla on käynnissä sellaista poliittisten asetelmien ja voimaryhmittymien uudelleen muotoutumista, jota on käytetty verukkeena liennytyksen jarruttamiseksi. Otettakoon esimerkiksi tilanne lähi-idässä, Afrikassa ja kaakkois-Aasiassa. Kiinan uudelleen aktivoitunut ulkopoliittinen toiminta, leimaavat liennytystä vastustava asenne ja pyrkimys luoda Neuvostoliiton vastainen liittoutuma sekä hyökkäävä sotilaallinen toiminta, ja näiden pyrkimysten eräissä läntisissä piireissä saama suojeleminen vastaanotto haittaavat vakavasti kansainvälisen tilanteen suotuisaa kehitystä. Myös ylikansallinen sotatarviketeollisuus, eräät läntiset taantumusvoimat ja Yhdysvaltain sisäpoliittiset tekijät jarruttavat liennytyksen kehitystä. Yhdysvaltain

hallitus on tietoisesti valjastanut ns. ihmisoikeuskysymykset kansainvälisen politiikan ja omien pyrkimystensä ajamisen välikappaleeksi, mikä on myrkyttänyt kansainvälistä ilmapiiriä.

Nämä ja muut tekijät heijastuivat vuonna 1977 Belgradissa järjestettyyn Etykin seurantakokoukseen ja tekivät mahdolltomaksi saavuttaa mitään merkittävämpiä tuloksia. Kokous päätti toisen seurantakokouksen pitämisestä Madridissa vuonna 1980.

Vakava liennytysprosessia jarruttava tekijä on kilpavarustelun jatkuminen aseidenriisunnan sijasta. Aseistuksen valvonnassa ei eräitä yksittäisiä kysymyksiä lukuunottamatta ole edistytty. YK:n yleiskokouksen aseidenriisunnan erityisistunnon käytännön tulokset rajoittuivat lähinnä Geneven aseidenriisuntakonferenssin laajentamiseen ja työskentelyn uudistamiseen sekä aseistuksen valvontaa ja aseidenriisuntaa koskevien yleisten periaatteiden esittämiseen. Myöskään muissa aseistuksen rajoittamiseen tähtäävissä pyrkimyksissä ei juuri ole edetty lukuunottamatta pitkään siirtynyttä SALT II-sopimuksen solmimista, jonka arvellaan olevan lähes valmiiksi neuvotellun.

Kansainvälisten taloussuhteiden uudistaminen YK:n hyväksymän uutta kansainvälistä talousjärjestystä koskevan julistuksen hengessä ei juuri ole edennyt.

Myönteisenä kehityksenä on mainittava Portugalin entisten siirtomaiden pääseminen monien vaikeuksien keskellä uuden, kansallisen ja yhteiskunnallisesti edistykellisen kehitystien alkuun.

Monissa maissa jatkuu edelleen yksinvaltainen ja diktatorinen järjestelmä. Myönteistä on Kamputsean vapautuminen kansaa alistaneen hallituksen otteesta samoin kuin shaahin yksinvaltan luhistuminen Iranissa ja Idi Aminin hirmuvallan Ugandassa. Rotusortojärjestelmä eteläisessä Afrikassa on joutunut entistä ahtaammalle sekä sisäisistä syistä että kansainvälisen painostuksen vuoksi.

Lähi-idässä on uusia ongelmia aiheuttanut Egyptin ja Israelin Yhdysvaltojen tuella solmima erillisrauhansopimus, joka ei vastaa YK:n tekemiä päätöksiä eikä turvaa palestiinalaisten oikeuksia omaan kotimaahan ja jonka syntymisen taustalla ovat paljolti

Yhdysvaltain poliittiset ja sotilaalliset pyrkimykset lähi-idässä. Erillisrauhansopimuksen solmiminen on johtanut arabimaiden yhteisen rintaman syntymiseen sopimusta vastaan.

Kaakkois-Aasian tilanteeseen toi oleellisen muutoksen Kiinan hyökkäys Vietnamiin. Tämä kärjisti tilannetta alueella, ja sillä on myös laajempia vaikutuksia kansainväliseen kehitykseen. Se ei kuitenkaan ole — Kiinan toivomalla tavalla — kärjistänyt Neuvostoliiton ja USA:n välisiä suhteita eikä siitä ole muodostunut keskeisesti liennytysprosessiin vaikuttava tekijä.

SKDL on liittoneuvoston ja liittohallituksen päätöksin ottanut kantaa tärkeimpiin kansainvälisiin tapahtumiin ja kehitysprosesseihin, mm. tuominnut Kiinan hyökkäyksen Vietnamiin, esittänyt näkemyksensä YK:n yleiskokouksen aseidenriisuntaerityisistunnosta ja Suomen aseidenriisuntapolitiikasta, tukenut kansainvälisten taloussuhteiden uudistamista ja arvioinut liennytyksen tilaa. Maaliskuussa 1979 SKDL luovutti pääministeri Kalevi Sorsalle erityisen aseidenriisuntamuistion.

Aivan erityistä painoa SKDL on pannut kaupan ja taloudellisen yhteistyön kehittämiseen Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa sekä korostanut Suomen ja SEV:n välillä tehtyjen sopimusten sekä Suomen ja Neuvostoliiton välisen taloudellista, tieteellistä ja teknistä yhteistyötä koskevan 15-vuotishjelman viemistä käytäntöön.

SKDL:n KANSAINVÄLISET YHTEYDET

SKDL:llä on 11. ja 12. liittokokouksen välisenä aikana ollut monimuotoista kansainvälistä kanssakäymistä eri maiden edistykellisten järjestöjen kanssa. SKDL:n edustajia on osallistunut erilaisiin kansainvälisiin konferensseihin, ja liitto on monin tavoin ollut mukana solidaarisuustyössä.

Liittokokousten välisenä aikana SKDL on ottanut vastaan valtuuskuntia seuraavista järjestöistä: Jugoslavian sosialistinen liit-

to, MPLA (Angola), PLO, Puolan kansan yhteisrintama, Unkarin isänmaallinen kansanrintama.

Edelleen SKDL:n edustajat ovat ottaneet vastaan mm. seuraavia muiden järjestöjen maahamme kutsumia valtuuskuntia tai maassamme vierailleita eri järjestöjen poliittisia edustajia: ANC (Etelä-Afrikka), Chilen kommunistinen puolue, Chilen sosialistinen puolue, Etiopian rauhanneuvosto, Italian kommunistinen puolue, Korean jälleenyhdistämisen demokraattinen rintama, Korean työn puolue, PLO, Ranskan kommunistinen puolue, Romanian sosialistinen yhtenäisyysrintama, SWAPO (Namibia), Zimbabwen isänmaallinen rintama. Lisäksi SKDL:n johdon edustajat ovat tavanneet lukuisan joukon maassamme vierailleita ulkomaisia lehtimiehiä.

Liittokokousten välisenä aikana SKDL on lähettänyt valtuuskunnat seuraavien järjestöjen vieraaksi: Jugoslavian kommunistien liitto, Jugoslavian sosialistinen liitto, Korean jälleenyhdistämisen demokraattinen rintama, Norjan sosialistinen vasemmistopuolue, Puolan kansan yhteisrintama, Romanian sosialistinen yhtenäisyysrintama, Ruotsin vasemmistopuolue kommunistit, Tanskan sosialistinen kansanpuolue, Unkarin isänmaallinen kansanrintama.

Lisäksi SKDL:n edustajilla on asianomaisissa maissa ollut tapaamisia mm. seuraavien järjestöjen edustajien kanssa: Espanjan kommunistinen puolue, Italian kommunistinen puolue, Korean työn puolue, Norjan kommunistinen puolue, Ranskan kommunistinen puolue, Saksan demokraattisen tasavallan kansallinen rintama.

Yhteyksiä on eri muodoin ollut lisäksi mm. seuraaviin järjestöihin: Algerian FNL, Frelimo (Mosambik), Fär-saarten tasavaltalaispuolue, Irakin Baath-puolue, Islannin kansanliitto, Meksikon institutionaalinen vallankumouspuolue (PRI), Neuvostoliiton kansallaisjärjestöt, Tanskan kommunistinen puolue, Vietnamin isänmaallinen kansanrintama.

SKDL:n edustajat ovat olleet mukana Pohjoismaiden neuvoston Suomen-valtuuskunnassa. PN:ssa on jatkettu pohjoismaisten vasemmistovoimien yhteistyötä, ja PN:n istuntojen yhteydes-

sä on järjestetty sosialististen ja kommunististen puolueiden ja liikkeiden edustajien tapaamisia. Myös Suomen YK-valtuuskuntaan sekä yleiskokouksissa että aseidenriisunnan erityisistunnossa on kuulunut SKDL:n edustaja.

SKDL:n edustajia on osallistunut useisiin kansainvälisiin konferensseihin ja tapaamisiin. Näistä mainittakoon perinteiset Itämeren rauhanpäivät sekä Suomen ja Neuvostoliiton rauhanliikkeiden vuosittaiset tapaamiset Leningradissa, maailman rauhanrakentajien konferenssi Varsovassa toukokuussa 1977, pohjoismainen Korea-solidaarisuustapaaminen Helsingissä syyskuussa 1978, Chile-konferenssi Madridissa marraskuussa 1978, Korean jälleenyhdistämiskonferenssi Tokiossa marraskuussa 1978 ja Vietnam-konferenssi Espoossa maaliskuussa 1979.

Kesällä 1976 järjestettiin neljäs Suomen ja Unkarin ystävyysviikko samanaikaisesti molemmissa maissa. SKDL on ollut keskeisellä tavalla mukana tämän viikon järjestelyissä ja osallistunut myös Unkarissa vierailleeseen ystävyysvaltuuskuntaan.

SKDL on monin tavoin osallistunut ystävyysseurojen ja solidaarisuusjärjestöjen työhön, ja sen edustajia on mukana näiden järjestöjen johtotelemissä.

SKDL on eri tavoin ottanut huomioon ja juhlistanut kansainvälisen työväenliikkeen ja edistyksellisen liikkeen merkkipäiviä sekä Suomen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden kehityksen merkkitapahtumia. Syksyllä 1977 SKDL:n liittoneuvosto järjesti Lokakuun sosialistisen vallankumouksen ja Suomen itsenäistymisen 60-vuotispäivän johdosta juhlaistunnon, jossa puhui mm. Neuvostoliiton Suomen-suurlähettiläs V. S. Stepanov ja josta lähetettiin tervehdys Neuvostoliiton kansalaisjärjestöille. Suomen ja Neuvostoliiton ystävyys- ja yhteistyö- ja avunantosopimuksen 30-vuotispäivän merkeissä SKDL:n liittohallitus sekä SKDL:n yhteisöjäsenjärjestöjen johtotelemit järjestivät keväällä 1978 yhteisen juhlaistunnon, johon osallistui myös neuvostoliittolaisia vieraita ja jossa hyväksyttiin kannanotto vuosipäivän johdosta.

II Suomen sisäpolitiikasta

POLIITTISETILANTEESTA

Pitkään jatkunut kapitalistisen talouden syvä lama on viime vuosina leimannut Suomen sisäpoliittista tilannetta. Joukkotyöttömyydestä on muodostunut vakava yhteiskunnallinen ongelma, jota ei ole pystytty ratkaisemaan siitä huolimatta, että taloudellinen kehitys on viimeisen puolentoista vuoden aikana muutoin kääntynyt suotuisampaan suuntaan.

SKDL on tehnyt lukuisan joukon esityksiä työttömyyden torjumiseksi ja taloudellisen tilanteen korjaamiseksi sekä järjestänyt näiden puolesta erimuotoista toimintaa. SKDL:n kannanottoja selostetaan laajemmin taloudellista tilannetta koskevassa luvussa.

Marraskuussa 1975 muodostettu Miettusen viiden puolueen hallitus hajosi syyskuussa 1976 valtion budjettia koskeneisiin erimielisyyksiin. Sitä seurasi myös Martti Miettusen johtama keskustaryhmien vähemmistöhallitus, joka toimi eduskunnan oikeistoryhmien tuella aina toukokuuhun 1977 saakka. Tänä aikana hallitus suoritti monia toimia, jotka heikensivät taloudellista tilannetta ja työllisyyttä ja merkitsivät yhteiskunnallisen uudistuspolitiikan pysähtymistä.

Alkuvuodesta 1977 käynnistyi julkinen keskustelu uuden enemmistöhallituksen muodostamisesta, ja sekä porvarillisella

että sosialidemokraattisella taholla pidettiin tähtäimessä keskustaryhmien ja sosialidemokraattien hallitusta ja katsottiin, ettei SKDL mm. sisäisistä syistä olisi valmis osallistumaan hallitukseen. Tämä torjuttiin kuitenkin toistuvasti SKDL:n kannanotoissa ja johtohenkilöiden puheissa ja korostettiin SKDL:n pyrkimystä palauttaa koko vasemmiston ja keskustan hallitusyhteistyö.

Neuvottelut uudesta hallituksesta käytiin toukokuussa 1977 ja niiden tuloksena syntyi Kalevi Sorsan johtama viiden puolueen hallitus. Tasavallan presidentin uuden toimikauden alkaessa maaliskuussa 1978 käydyissä neuvotteluissa hallituksen ohjelma uudistettiin, mikä johti RKP:n jäämiseen hallituksen ulkopuolelle. Sorsan hallitus on jatkanut toimintaansa poliittisena hallituksena maaliskuussa 1979 valitun uuden eduskunnan koontumiseen saakka ja sen jälkeen toimitusministeristönä. Hallitus on toimillaan edistänyt talouden aikaisempaa suotuisampaa kehitystä, mutta hallituksessa ei ole saavutettu poliittista yksimielisyyttä kaikista sellaisista toimista, joita SKDL olisi pitänyt välttämättöminä työttömyyden torjumiseksi ja kansalaisten toimeentulon turvaamiseksi.

Miettusen enemmistöhallituksen kansandemokraattiset ministerit olivat syksyllä 1976 työvoimaministeri Paavo Aitio, kesällä 1976 Olavi Hännisen sijaan asuntoministeriksi nimetty Arvo Hautala, liikenneministeri Kauko Hjerpe ja II opetusministeri Kalevi Kivistö.

Sorsan hallitukseen ovat kuuluneet työvoimaministeri Arvo Aalto, II opetusministeri Kalevi Kivistö ja liikenneministeri Veikko Saarto.

11. ja 12. liittokokouksen välisenä aikana on pidetty kolmet yleiset vaalit, kunnallisvaalit lokakuussa 1976, presidentin valitsijamiesvaalit tammikuussa 1978 ja eduskuntavaalit maaliskuussa 1979.

VAALITAISTELUT

Kuluneelle toimintakaudelle ajoittuivat kolmet valtakunnalliset vaalit. Vuoden 1976 syksyllä suoritettiin kunnallisvaltuutettujen vaalit, tammikuussa 1978 tasavallan presidentin valitsijamiesten vaalit sekä maaliskuussa 1979 kansanedustajain vaalit. Kaikkia näitä vaalikamppailuja sävytti maassa vallinnut kapitalistinen lama sekä sen mukanaan tuomat työtätekevien vaikeudet mm. joukkomittainen työttömyys.

1. Kunnallisvaalit 1976

Huolimatta siitä, että kunnallisvaaleissa on kysymys paikallisten luottamusmiesten vaalista ja näin niillä on valtiollisia vaaleja vahvempi henkilövaalin luonne, ovat kunnallisvaalit saaneet yhä väkevämmin yleispoliittisen luonteen. Tämä näkyy sekä käydysässä vaalitaistelussa että vaalien jälkeen tehdyissä johtopäätöksissä. Niinpä vuoden 1976 kunnallisvaaleja sävyttivät syvenevät kapitalistiset kriisi-ilmiöt.

SKDL:n vaalikamppailua häiritseväksi tekijäksi muodostui myöskin kunnallisvaaleissa liikkeen vaikea sisäinen tilanne, joka ilmeisesti haittasi osaltaan kannatuksemme kasvua.

Edellisiin kunnallisvaaleihin verrattuna SKDL kasvatti sekä äänimäärää, suhteellista osuuttaan annetuista äänistä että valtuustopaikkojen määrää. Kaikkiaan SKDL sai vaaleissa 2 050 valtuustopaikkaa, joista kaupunkikunnista 685 ja maalaiskunnissa 1 365 paikkaa.

Kunnallisvaalien tulokset:

Puolue	äänimäärä		prosenttiosuus	
	1976	1972	1976	1972
SKDL	494 920	437 130	18,5	17,5
SDP	665 632	676 387	24,8	27,1
STP	1 901	13 601	0,1	0,5
Kesk.	494 423	449 908	18,4	18,0
LKP	127 750	129 736	4,8	5,2
RKP	126 189	130 136	4,7	5,2
KOK	561 121	451 484	20,9	18,1
SKL	85 792	49 877	3,2	2,0
SMP	56 091	125 061	2,1	5,0
PKP	23 076	—	0,9	—
SKYP	12 816	—	0,5	—
SYP	1 905	4 664	0,1	0,2
Muut	13 767	11 291	0,5	0,5

2. Tasavallan presidentin valitsijamiesten vaalit 1978

Valitsijamiesten vaalit suoritettiin tammikuussa 1978. Urho Kekkosen uudelleenvalinnan taakse asettuivat kaikki merkittävimmät poliittiset puolueet SKDL, SDP, Keskustapuolue ja Kokoomus, sekä LKP, RKP, SYP ja STP, joista useimmat esiintyivät omina vaaliliitteinään Urho Kekkosen uudelleen valinnan puolesta. SKDL oli eräissä vaalipiireissä vaaliliitossa STP:n kanssa. Kekkosen vastaehdokkaiksi asetti SKL Raino Westerholmin, SMP Veikko Vennamon, PKP Ahti Salosen, ja SKYP Eino Haikalan.

Koska kysymyksessä oli maan korkeimman ulkopoliittisen johtohenkilön valinta sävytti vaaleja vahvasti ulkopoliittikka. Kuitenkin maassa vallitsevasta tilanteesta johtuen myös sisä- ja talouspolitiikka nousivat vaalitaistelussa voimakkaasti esille.

Vaikka edellisistä valitsijamiesten vaaleista oli kulunut jo kymmenen vuotta ja vertailun tekeminen niihin ei anna oikeaa kuvaa, on syytä todeta SKDL:n äänimäärän kasvaneen n. 100 000 äänellä, mutta valitsijamiehiä saimme saman määrän kuin v. 1968 eli 56 valitsijamiestä.

Presidentin valitsijamiesten vaalien tulokset:

Puolue	äänimäärä		prosenttiosuus	
	1978	1968	1978	1968
SKDL	445 098	345 609	18.2	16.9
SDP	569 154	315 068	23.2	15.5
STP	2 187	46 833	0.1	2.3
Kesk.	475 372	421 197	19.4	20.7
LKP	71 232	102 831	2.9	5.0
RKP	88 054	115 515	3.6	5.7
KOK	360 310	438 801	14.7	21.5
SKL	215 244	—	8.8	—
SMP	114 488	231 282	4.7	11.6
PKP	88 054	—	3.6	—
SKYP	18 543	—	0.8	—
SYP	893	—	0.0	—
Muut	—	21 425	—	1.0

3. Kansanedustajain vaalit 1979

Maaliskuussa 1979 toimitetut kansanedustajain vaalit tapahtuivat erittäin kärkevän sisäpoliittisen ilmapiirin vallitessa. Taus-tan tälle loi maassa pitkään jatkunut kapitalistinen lama ja sen synnyttämät kriisi-ilmiöt. Maassa vallinneen taloudellisen laman syyt onnistuttiin kaatamaan hallituspuolueiden päälle, mikä osaltaan loi myönteistä ilmapiiriä oikeisto-opposition etenemi-selle. Suurimman hyödyn tästä korjasi kokoomus, joka kykeni huomattavasti lisäämään kannatustaan.

SKDL:n osalta vaalikamppailu muodostui vaikeaksi. Kapitalis-tisen laman seuraukset koskivat erityisen voimakkaasti kansan-demokraattien kannattajia ja kun osa omaa liikettä yhtyi oikeisto-

opposition hallituksen vastaiseen kampanjaan, se synnytti häm-minkiä ja epävarmuutta äänestäjissä, mikä heijastui myöskin vaalituloksessa.

Vaikka SKDL:n äänimäärä laski vain vajaat 1 500 ääntä menetti SKDL vaaleissa viisi kansanedustajapaikkaa saaden 35 kansan-edustajaa.

Kansanedustajain vaalien tulokset:

Puolue	ääniä		prosenttiosuus	
	1979	1975	1979	1975
SKDL	518 065	519 483	17.9	18.9
SDP	693 419	683 590	24.0	24.9
STP	2 955	9 457	0.1	0.3
Kesk.	500 422	484 772	17.3	17.6
LKP	109 363	119 534	3.8	4.3
RKP	125 859	137 693	4.4	5.0
KOK	627 811	505 145	21.7	18.4
SKL	138 234	90 599	4.8	3.3
SMP	132 363	98 815	4.6	3.6
PKP	35 003	43 344	1.2	1.6
SKYP	9 320	45 402	0.3	1.7
SYP	1 233	11 475	0.0	0.4
Muut	220	—	0.0	—

TALOUDELLISESTA KEHITYKSESTÄ JA TALOUSPOLITIIKASTA

Vuosien 1973—74 voimakkaan nousukauden jälkeen Suomen talous koki muiden teollistuneiden länsimaiden tavoin syvimmän lamakauden 30 vuoteen. Kokonaistuotantomme kasvu pysähtyi

vuosiksi 1975—77 ja vuonna 1978 alkanut lievä elpyminenkään ei ole vähentänyt lähes kahdeksaan prosenttiin kohonnutta työttömyysastetta. Vuoden 1975 lopulla kansandemokraatit päättivät osallistua ns. Mieltusen hätätilahallitukseen, joka sai ratkaistavakseen kontrolloimattoman nousukauden perinnön: korkean ulkomaisen velan ja kansainvälisestäkin korkean inflaation sekä vuoden lopulla jyrkästi nousseen työttömyyden. Jo ennen hallituksen muodostamista oltiin keskusteltu siitä, kumman ongelman hoito, inflaation ja vaihtotaseen vaiko työttömyyden, asetetaan talouspolitiikassa ensisijaiseksi. SKDL on johdonmukaisesti korostanut työllisyyden hoidon ensisijaisuutta ja sen mukaisesti vaatinut taloudellista aktiivisuutta ja kotimaista kysyntää lisäävää talouspolitiikkaa. Porvaripuolueet ja sosialidemokraatit sen sijaan asettivat etusijalle ulkomaankaupan tasapainon palauttamisen ja inflaation hillitsemisen ja pyrkivät näihin tavoitteisiin taloudellista toimintaa ja kysyntää supistavalla talouspolitiikalla. Nämä kaksi erilaista näkemystä ovat leimanneet maamme talouspoliittista keskustelua ja päätöksentekoa 11. liittokokouksen jälkeisenä aikana. Mieltusen viiden puolueen hallituksen talouspolitiikassa pääpaino oli taloudellista aktiivisuutta supistavassa ja yritysten ns. kilpailukykyä edistävässä linjassa, ja vuoden 1976 syksyllä muodostettu porvarillinen keskiryhmien vähemmistöhallitus edusti tätä politiikkaa puhtaimmillaan. Vuoden 1977 keväällä muodostetussa Sorsan johtamassa hallituksessa työllisyyden hoito on saanut keskeisemmän sijan ja erityisesti vuoden 1978 aikana SKDL:n vaatima kysyntää elvyttävä linja on saanut suuremman painon. Seuraavassa eritellään taloudellista kehitystä ja talouspolitiikkaa SKDL:n liittohallituksen ja liittoneuvoston kannanottojen valossa.

SKDL:n liittoneuvosto arvioi 21. 3. 1976 Mieltusen viiden puolueen hallituksen toimintaa ja totesi, että hallitus on saavuttanut eräitä myönteisiä tuloksia, joista ovat inflaatiokehityksen hillitseminen määräaikaikaisella hintasululla sekä hintavalvonnan tiukentamisella, virkamieshallituksen laatiman vuoden 1976 budjettiesitykseen sisältyneen liikevaihtoveron korotuksen torjuminen, valtion rahoittaman asuntotuotannon laajentaminen ja valtiojoh-

toisen kuvaputkitehtaan perustaminen. Samalla liittoneuvosto kiinnittää huomiota työllisyysongelman hoidon hitaaseen edistymiseen sekä siihen, että Suomen Pankki ei ole ryhtynyt toimiin rahapolitiikan keventämiseksi. Porvarillisten puolueiden ja sosialidemokraattien omaksuma taloudellista toimintaa ja kansalaisten ostokykyä supistava linja hallitsi kuitenkin talouspolitiikkaa ja se heijastui mm. säästö- ja menojen lykkäyspäätöksinä ja vuoden 1976 kesäkuun lopulla annetun lisäbudjetin erinäisten verojen ja maksujen korotuspäätöksissä. Supistavan talouspolitiikan tuloksena työttömyys lisääntyi edelleen voimakkaasti.

SKDL:n liittohallitus toteaa 14. 8. 1976 antamassaan kannanotossa, että hallituksen keskeistä tehtävää, työllisyyden turvaamista on jopa tietoisesti pyritty siirtämään taka-alalle ja korvaamaan muilla tavoitteilla, mikä on johtanut pyrkimyksiin tasapainottaa ulkomaankauppaa työllisyyden kustannuksella sekä jarruttaa yhteiskunnallista uudistustyötä valtionalouden tilaa verukkeena käyttäen. Liittohallitus pitää kiireellisimpinä toimenpiteinä tuotannollisen toiminnan elvyttämistä, mikä edellyttää rahapolitiikan valikoivaa keventämistä ja luottojen ohjaamista työllisyyden ja ulkomaankaupan kannaltaärkeviin kohteisiin, kuten asuntorakennustoimintaan ja yhteiskunnallista uudistustyötä palvelemaan julkiseen rakentamiseen. Samalla liittohallitus korostaa kaupan ja taloudellisen yhteistyön kehittämistä Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa.

Vuoden 1976 syksyllä Mieltusen viiden puolueen hallitus kaatui talouspoliittisiin erimielisyyksiin ja maahan muodostettiin keskiryhmien vähemmistöhallitus. Liittohallitus arvioi 30. 9. 1976 heti Mieltusen vähemmistöhallituksen muodostamisen jälkeen, että hallitus aikoo noudattaa talouden elpymistä hillitsevää sekä inflaatiota jouduttavaa talouspolitiikkaa ja arvostelee hallitusta siitä, että se pyrkii antamaan eduskunnalle vuoden 1977 budjettiesityksen perusteiltaan sellaisena kuin sosialidemokraatit ja porvariryhmät olisivat sen edellisessä hallituksessa olleet valmiit hyväksymään. Liittohallitus varoitti, että kun SDP on oppositiossa ollessaankin tukemassa taloudellista kasvua hidastavaa ja kysyntää rajoittavaa budjettia ja kun kokoomus vaatii vielä ki-

reämpää linjaa, on olemassa vakavana uhkana työttömyyden lisääntyminen arvioitua voimakkaammin sekä työtätekevien elintason lasku.

Liittohallitus vetosi 8. 10. 1976 antamassaan kannanotossa sosialidemokraattiseen puolueeseen, että se luopuisi tuotannon ja työllisyyden elpymistä hillitsevästä linjasta, jota OECD ja Kansainvälinen Valuuttarahasto ovat suosittaneet. Liittohallitus korostaa, että ydinkysymys vasemmiston yhteistyön kehittämisessä on talouspolitiikan peruslinjan yhdenmukaistaminen työväenliikkeen ohjelmallisten perustavoitteiden kanssa.

Vuoden 1976 lopulla ja alkuvuodesta 1977 SKDL:n arviot taloudellisesta kehityksestä osoittautuivat oikeiksi. Vaikka oli jo nähtävissä, ettei loppuvuodesta alkavaksi odotettua nousukautta tullisikaan ja että taloudellinen lama oli entisestään syvenemässä, porvarillinen vähemmistöhallitus teki säästö- ja menojen lykkäyspäätöksiä mm. 7. 10., 18. 11. ja 30. 12. 1976. Kireän raha- ja finanssipolitiikan tulokset alkoivat näkyä. Kotitalouksiin käytettävissä oleva reaalitylo laski vuonna 1976 6 prosenttia, bruttovoeroaste nousi 5 prosenttia, julkisen hallinnon investointien määrä laski 5 prosenttia ja työttömyys kasvoi 4 prosenttiin. Valtiontalouden tuloylijäämä kasvoi vuonna 1976 edellisen vuoden lievää alijäämästä 2,8 mrd. markkaan. Laman oloissa mittava elvytysvara jätettiin käyttämättä.

Liittohallitus puuttui varsin seikkaperäisesti vähemmistöhallituksen talouspolitiikkaan 3. 3. 1977 antamassaan kannanotossa. Lausumassa todettiin viisi kuukautta istuneen vähemmistöhallituksen talouspoliittisilla toimillaan lisänneen työttömyyttä. Kananotossa todetaan myös vähemmistöhallituksen supistuspäätöksillään romuttaneen mm. terveydenhuollon, sosiaaliturvan ja koulutuksen kehittämiseksi säädettyjen lakien toteuttamisen. Hallituksen todettiin ajaneen oikeiston tuella lävitse sellaisen valtion talousarvion, joka on työllisyyden kannalta heikko, inflaatiota kiihdyttävä ja tulonjakovaikutuksiltaan epäsosiaalinen.

Liittohallituksen kannanotossa todetaan myönteisen käänteen edellytyksenä olevan paluun koko vasemmiston ja keskustan hallitusyhteistyöhön. Kananotossa liittohallitus vaati maas-

samme harjoitettavalta politiikalta mm. seuraavia asioita: Työllisyyden hoito asetetaan ensimmäiselle sijalle. Rahapolitiikkaa kevennetään valikoivasti. Kotimaisen kysynnän lisäämiseksi edistetään sellaisia palkkojen ja eläkkeiden korotuksia, jotka merkitsevät reaalitylojen kasvua. Maatalouden tukea käytetään maatalouden sisäisten tuloerojen kaventamiseen ja pienviljelijäin toimeentulot turvaamiseen. Tuonnin hillitsemiseksi toteutetaan valikoivia, määräaikaista tuontirajoituksia. Inflaation hillitsemiseksi julistetaan neljän kuukauden hintasulku. Kunnallinen järjestelyasiakirja peruutetaan. Terveystaloutta, sosiaaliturvaa, koulutusta ja muita yhteiskuntapolitiikan aloja koskevia supistusohjelmia puretaan. Tuotannon ja työllisyyden elvyttäminen otetaan seuraavan valtion tulo- ja menoarvion perustaksi. Investointien ohjausjärjestelmä ja tehokas suhdannelainsäädännön luominen saatetaan valmisteille.

Keskustan vähemmistöhallitus jatkoi yksipuolisesti vientiteollisuuden hintakilpailukykyä tukevaa ja näin taloutemme suhdanneherkkää rakennetta vahvistavaa talouspolitiikkaansa devalvoimalla markan huhtikuussa 1977. Liittohallitus totesi 14. 4. 1977, että devalvaation toteuttamisella hallitus jyrkensi tuloeroja ja antoi inflaatiolle uuden sysäyksen, mutta kieltäytyi käyttämästä hintasulkua hintojen kurissa pitämiseen ja toimi niin, ettei palkkатыöntekijöille suoriteta korvausta devalvaation johdosta.

Keväällä 1977 käynnistettiin neuvottelut vähemmistöhallituksen muodostamisesta. Liittoneuvosto ilmaisi kantanaan 14. 5. 1977, että kansalaisten toimeentulon turvaaminen ja maamme talouden ongelmien ratkaiseminen edellyttävät uudenlaista suuntautumista talouspolitiikassa. Keskeisessä asemassa tässä ovat mm. kotimaisen kysynnän elvyttäminen, rahapolitiikan valikoiva keventäminen, julkisen vallan työllistävien toimien voimistaminen, inflaation torjuminen ja tuonnin hillitseminen.

Muodostetun keskustan ja vasemmiston vähemmistöhallituksen työn liikkeelle lähtöä leimasi voimakkaasti pyrkimys talouden elvyttämiseen, mistä johtuen työllisyys sai sen ohjelmassa ratkaisevasti keskeisemmän painon kuin edellisessä vähemmistöhallituksessa. Hallitus julkisti kesäkuussa 1977 ns. ensimmäisen

talouden elvytysohjelman, jossa se asetti päätavoitteekseen työllisyyden parantamisen. Talouspolitiikan linjassa ei tapahtunut kuitenkaan jyrkkää käännettä. Ohjelman toimenpiteosa keskittyi vielä huomattavassa määrin yritysten rahoitustilanteen ja kilpailukyvyyn kohentamiseen eivätkä muut hallitusryhmät olleet vielä kypsiä hyväksymään alijäämäistä talousarviota, jossa elvytykseen kohdistetut menot olisi katettu lainanotolla. SKDL:n liittohallitus totesi 11. 8. 1977, että elvytysohjelman tavoitteenasettelu merkitsi maassamme oleellisesti parempaa taloudellista kehitystä kuin kapitalistisissa maissa yleisesti ennakoidaan. Liittohallituksen mukaan tässä tilanteessa korostuvat sellaiset toimet, joilla lisätään kotimaista kysyntää. Vientituotteiden kysynnän kasvun kautta ei ole saavutettavissa nopeaa parannusta työllisyystilanteeseen, koska talouden elpyminen johtavissa kapitalistisissa maissa näyttää tapahtuvan ennakoitua hitaammin. Liittohallitus painottaa toimia, joilla kehitetään maamme talouden rakennetta ja edistetään alueellisesti tasapainoista kehitystä. Ensiarvoisen tärkeää on laajentaa kauppaa ja taloudellista yhteistyötä Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa. Liittohallitus vaatii, että Suomen ja Neuvostoliiton 15-vuotissopimuksen suomia mahdollisuuksia käytetään tehokkaasti hyväksi.

Liittoneuvoston 25. 9. 1977 suorittamassa tilanearviossa todetaan, että talouden kehitysnäkymät ovat huonommat kuin keväällä hallitusta muodostettaessa. Liittoneuvosto huomauttaa, että vaikka hallituksen tavoite on oikeansuuntainen, sen toimet eivät kuitenkaan herätä riittävää luottamusta hallituksen muiden osapuolten tahtoon toteuttaa tätä tavoitetta. Hallitus on liittoneuvoston mukaan tehnyt myös päätöksiä, jotka ovat kyseenalaisia talouden elvyttämisen ja työllisyyden parantamisen kannalta. Toisaalta sellaisissa ratkaisuissa, kuten pieni- ja keskituloisia suosiva tuloveron tarkistus, hintasäännöstelyn tiukentaminen, välitysportaan osuuden kaventuminen maataloustuloratkaisuissa tai asuntotavoitteen korottaminen on ensisijaisesti SKDL:n ministerien sekä poliittisten ja ammatillisten järjestöjen voimin päästy parempaan tulokseen kuin mihin hallituksen enemmistö

alunperin oli valmis. Myös devalvaation ratkaiseva pienentäminen ja korkokannan lasku olivat liikkeemme keskeisten tavoitteiden suuntaiset.

Laman pitkittyminen läntisissä teollisuusmaissa ja korkeana pysyvä työttömyys on lisännyt arveluja, että kapitalistinen talous on tullut pitkäaikaiseen alhaisemman kasvun kauteen, jossa talouden häiriöt seuraavat toisiaan. SKDL:n liittoneuvosto esitti 26. 3. 1978 pitämässään kokouksessa laajan arvion kapitalistisesta talouskehityksestä, jossa todetaan mm. seuraavaa: "Joukkotyöttömyydestä, inflaatiosta sekä tasapainohäiriöistä kansainvälisissä valuuttasuhteissa ja ulkomaankaupassa on tullut pysyviä haittatekijöitä.

Kapitalistisen talouden integraation edellyttämät suuret rakennemuutokset ja investoinnit on pääosin suoritettu ja luotu uutta tuotantokapasiteettia, joka on nyt osittain käyttämättömänä kysynnän puutteessa. Nämä investoinnit on mm. Suomessa suoritettu pääosin vieraan pääoman turvin ja tästä on ollut seurauksena pääomakustannusten voimakas nousu. Tästä ovat hyötynneet eniten liikepankit. Kapitalistisen talouden ongelmia lisää se, että enää ei voida rakentaa talouden kasvua halpojen raaka-aineiden ja energian varaan. Inflaation hillitsemiseksi on harjoitettu kysyntää rajoittavaa talouspolitiikkaa, joka puolestaan on alentanut kapitalistisen talouden kasvun mahdollisuuksia. Monien tekijöiden yhteisvaikutuksesta on ilmeistä, että kapitalistinen maailmantaloudellinen lama jatkuu useita vuosia eteenpäin.

Suomen osalta suurimpia ongelmia on aiheuttanut osallistuminen ns. avoimeen talouteen läntisen integraation puitteissa. Lähinnä vain puunjalostusteollisuus on pystynyt tasavertaiseen kilpailuun läntisten suurmonopolioiden kanssa."

Liittoneuvosto esittää mm., että maamme riippuvuutta läntisestä taloudesta on vähennettävä voimakkailla rakennepoliittisilla toimilla ja myös tarpeetonta tuontia jarruttaen. Eduskunnan ja hallituksen mahdollisuuksia vaikuttaa taloudelliseen päätöksentekoon on ratkaisevasti lisättävä. Samalla on luotava työtätekeville suoria valvonta- ja vaikutusmahdollisuuksia yritysten piiris-

sä. Nämä uudistukset edellyttävät valtiosäännön muuttamista, keskuspankin aseman uudelleenarviointia, työpaikka- ja yritysdemokratian toteuttamista sekä yhteiskunnan omistuksen ja ohjauksen lisäämistä kansantaloudessa.

SKDL:n liittohallitus esitti 13. 4. 1978 konkreettisen ohjelman kansalaisten työn ja toimeentulon turvaamiseksi, jossa esitettiin esimerkiksi seuraavia toimenpiteitä. Asuntotuotannon tavoitteeksi on asetettava 60 000 asunnon tuottaminen vuosittain. Valtion virastoille, laitoksille ja yhteisöille tulee antaa ohjeet ulkomaisten hankintojen suuntaamisesta ensisijassa SEV-kaupan piiriin. Nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi tulee laatia sitova ohjelma tehtyjen selvitysten pohjalta. Pääomavirtojen ja investointien ohjausta on kehitettävä ja luotava tehokas sijainninhajausjärjestelmä. Valtion ja sen rahalaitosten luotonantoa ja avustuksia teollisuudelle on ohjattava valikoidusti ja koordinoitusti teollisuus- ja aluepoliittisten tavoitteiden mukaisesti. Valtion luottolaitosten osuutta teollisuuden luototuksessa on lisättävä. Yksityisille yrityksille annettavan tuen ehtona tulee olla julkisen vallan vastaava vaikutus näiden yritysten investointien ja hankintojen ohjaamiseen, esimerkiksi saattamalla tukea saavien yritysten investoinnit luvanvaraisiksi. Suuryrityksiltä tulee tuen vastikkeeksi vaatia vastaava määrä yhtiön osakkeita. Yhteiskunnan on saatava vaikuttaa teollisuuden rakenteen ajanmukaistamiseen, luonnonvarojen hyväksikäyttöön ja energian tuotantoon ja jakeiluun. Yhteiskunnan omistamaa tuotantoa on kehitettävä ja laajennettava uusille aloille. Yrityksiä, jotka räikeällä tavalla toimivat yleisestä edusta piittaamatta, tulee ottaa yhteiskunnan haltuun.

Hallitus alkoi suuntautua SKDL:n tavoitteiden mukaiseen talouspoliittiseen linjaan enenevässä määrin vasta vuoden 1978 aikana. Ennen kaikkea tämä näkyi siinä, että elvytyspolitiikkaa on alettu rakentaa entistä enemmän budjetin alijäämäisyyden varaan. Valtiontalouden tuloalijäämän arvioidaan vuonna 1978 olevan 1,8 mrd. mk, kun vuoden 1977 ylijäämä oli vielä 1,6 mrd. mk. Myös valtion lainanottotarve kasvaa vuonna 1978 noin 3,5 mrd. mk vuoteen 1977 verrattuna. Tämän lisäksi kotimaista kysyntää,

julkisia investointeja ja erityisesti nuorten työnsaantimahdollisuuksia parantavat ratkaisut ovat saaneet suuremman painon.

Vuoden 1979 budjettiesityksestä SKDL:n liittohallitus totesi 21. 9. 1978 antamassaan kannanotossa, että se tukee paremmin taloudellista kasvua ja työllisyyttä kuin nykyisen vuoden budjetti. Budjettiesitys merkitsee vaikutuksiltaan kuitenkin vain työttömyyden kasvun pysäyttämistä. Työttömyyden vähentämiseksi tarvitaan lisätoimia ja niiden rahoittamiseksi on kansandemokraattien mielestä turvaututtava aiottua suurempaan lainanottoon.

Taloudellisen kehityksen ja hallituksen talouspoliittisten ratkaisujen vaikutuksesta inflaatio on painunut kolmessa vuodessa 15 prosentista alle 7 prosenttiin ja ulkomaankauppa ja vaihtotase ovat kääntyneet selvästi ylijäämäiseksi. Osittain nämä tulokset ovat seurausta lamaa ja työttömyyttä kärjistävästä talouspolitiikasta. SKDL on johdonmukaisesti esittänyt tämän linjan vaihtoehdoksi tuotantoa elvyttävää ja työllisyyttä parantavaa talouspolitiikkaa. Taloudellisessa kehityksessä onkin tapahtunut selvä käänne vuoden 1978 loppupuolella. Tuotanto kasvoi vuonna 1978 2,5 prosenttia ja myös yksityinen kulutus on kääntynyt nousuun. Merkittävintä oli se, että vuoden 1975 lopusta jatkuvasti lisääntynyt työttömyys taittui ja kääntyi vuoden 1979 alkupuolella laskuun.

MAATALOUSPOLITIikka

Pienviljelijäin toimeentulon parantaminen suuntaamalla aikaisempaa suurempi osa maataloudelle osoitetuista yhteiskunnan varoista heidän taloudellisen asemansa kohottamiseen, kehittämällä tilojen keskeistä yhteistoimintaa ja luomalla sille myönteisiä edellytyksiä, turvaamalla pienviljelijäin lainan ja lisämaan saanti sekä parantamalla pienviljelijäin sosiaalista asemaa, työllisyyttä ja koulutusta. Siinä eräitä SKDL:n 11. liittokokouksen maatalouspoliittisen lausuman keskeisiä ajatuksia, joita SKDL

maatalouspoliittisissa ratkaisuissa on pyrkinyt toteuttamaan.

SKDL:n mahdollisuudet vaikuttaa maatalouspoliittisiin päätöksiin ovat parantuneet hallitusyhteistyön aikana. Niinpä edustajamme ovat olleet valmistelemaan maataloustulo- ja maatalalakia sekä niiden pohjalta syntyneitä päätöksiä. Tämän tuloksena olemme voineet vaikuttaa siihen, että eräissä ratkaisuissa on aikaisempaa paremmin otettu huomioon esityksemme, jotka lähtevät pienviljelijäväen tarpeista.

Keväällä 1977 tuli voimaan uusi maatalilaki, johon kansandemokraattien esityksestä saatiin kohta, joka mahdollistaa viljelijäin keskeisen tuotannollisen ja muunkin yhteistoiminnan lainoituksen. Laki tekee mahdolliseksi halpakorkoisten lainojen myöntämisen yhteisnavetan perustamista tai yhteiskäyttöön tulevien koneiden hankkimista varten. Valitettavasti käytännön toimet maatalilain yhteistoimintaa koskevien mahdollisuuksien toteuttamiseksi, ennen muuta asiaa koskevan asetuksen antaminen, viipyvät pitkään ja näin maatalilain toteuttaminen tältä osin ei ole vielä päässyt kunnolla alkuun, Yhteistoimintaa koskeva asetus muodostui lisäksi puutteelliseksi ja kaippaa parannuksia mm. yhteisyritysten käynnistämisyhteisöjen ja irtaimistohankintojen rahoituksen toteuttamiseksi.

Tilojen keskeinen yhteistoiminta kaippaa lisäksi tutkimus- neuvonta- ja suunnittelutyön kehittämistä, jotta tulokset muodostuisivat hyväksi ja syntyisi edellytyksiä maatalouden kannalta tärkeän kehityksen turvaamiselle. Myöskin verotuksen ja markkinoinnin avulla yhteistoimintayrityksille tulee luoda myönteiset toimintamahdollisuudet.

Vuoden 1977 alussa voimaan tulleeseen maataloustulolakiin saatiin SKDL:n edustajien toiminnan tuloksena määräys, jonka mukaan alueittaisen- ja pinta-alalisen yhteismäärä muuttuu vähintään puolitoista kertaa niin paljon kuin tavoitehintoja, mainittu hintapoliittinen tuki mukaan lukien keskimäärin muutetaan. Niinpä uuden maataloustulolain aikana tehtyjen ratkaisujen yhteydessä pienviljelmille ja kehitysalueille on voitu suunnata yhteiskunnan tukea aikaisempaa enemmän. Myöskin pinta-alalisten saantiin oikeuttavia tulorajoja on korotettu, vaikkakaan

ei siinä suhteessa kuin SKDL:n taholta on edellytetty.

Maataloustuloratkaisuissa on myös muulla tavalla aikaisempaa paremmin otettu huomioon pienviljelijäin tarpeet. Tuloratkaisuissa on maataloustulon kasvusta merkittävä osa voitu suunnata pienviljelijäin tuottamille tuotteille, erikoisesti maidolle ja nautanlihalle. Käyttöön on otettu myös ns. kaksihintajärjestelmä, jonka mukaan maidon lisähintaa maksetaan 24.000 maitolitrin tuotannosta 15 penniä litralta. Ratkaisu on siten suosinut pienviljelijöitä, joiden tulotaso on heikoin ja toisaalta sillä on arvioitu olevan työllisyyspoliittista merkitystä. Maatalouden sisäisten tuuloerojen kasvua näillä toimilla on hieman hillitty, mutta ei poistettu.

Maatalouden suhteellinen liikatuotanto ja siitä johtuva vientipalkkiovarojen kasvu ovat johtaneet maataloustuotannon rajoitustoimiin. Osa rajoitustoimista on ollut luonteeltaan sellaisia, joita olemme voineet pitää tilanteen huomioon ottaen perusteltuina. Tällaisia ovat jo runsaat kymmenen vuotta käytössä ollut pellonvarausjärjestelmä, suurkanaloiden ja -sikaloiden perustamisen luvanvaraisuus, haudonnan rajoittamistoimet sekä suurtuottajilta kannettavat markkinointimaksut. Sen sijaan emme pidä oikeana markkinointimaksujen kantamista pienviljelijöiltä, vaan olemme esittäneet heidän vapauttamista markkinointimaksuista. Tässä emme ole täysin onnistuneet, vaan maidon tuottajilta on kannettu tuoteyksikköä kohti samansuuruisia markkinointimaksua tuotannon määrästä riippumatta. Osittain tämän korvaamiseksi olemme pyrkineet suuntaamaan yhteiskunnalta tulevaa tukea pienviljelijöille ja siten osittain korvaamaan markkinointimaksun rasitusta.

Suurta levottomuutta viljelijäväen keskuudessa on viimeisen vuosikymmenen kuluessa herättänyt laajassa mitassa tapahtunut maa- ja metsätalousmaan siirtyminen suuryritysten ja tilakennottelijoiden omistukseen. Tämän estämiseksi säädettiin v. 1978 keväällä maanhankintaoikeuslaki, joka tekee maatalousmaan ostamisen eräin poikkeuksin luvanvaraiseksi, antaen etutilan viljelijäväestölle. Kansandemokraatit ovat tukeneet toimenpiteitä, joilla maatalousmaan säilyminen viljelijäin omistuksessa on pyritty

turvaamaan. Erikoisesti olemme korostaneet pientilojen lisäämään saannin turvaamista tilojen elinkelpoisuuden parantamiseksi. Uusi laki ei täytä näitä tavoitteita, mutta jarruttaa maatalousmaan siirtymistä maatalouden ulkopuolisten omistukseen.

Pääomien puute on muodostunut erääksi pientilojen kehityksen jarruksi. Tilanteen korjaamiseksi pyrimme saamaan maatalakiin määräykset, jotka mahdollistavat ja turvaavat pientilojen mahdollisuudet saada halpakorkoisia lainoja. Tähän suuntaan saimme maatilalakia kehitettyäkin. Toisaalta käytettävissä olevien rahojen niukkuus on osaltaan vaikeuttanut pienviljelijäin lainansaantimahdollisuuksia. Osittain myöskin lainoituksesta päättävien viranomaisten penseä suhde pienviljelystä kohtaan on vaikeuttanut pientilojen lainansaantia.

Pienviljelijäin sosiaalista asemaa on pyritty parantamaan mm. kehittämällä eläkejärjestelmää ja laajentamalla ns. lomitusjärjestelmän vaikutusta. Näillä toimilla ei kuitenkaan ole ratkaisevasti kyetty muuttamaan kehityksen linjaa, vaan edelleenkin pienviljelijäin sosiaalisessa asemassa on huomattavasti korjaamista. Eräänä mahdollisuutena työaika- ja lomajärjestelyjen parantamiseksi olemme nähneet karjataloutta harjoittavien viljelijäin tuotannollisen yhteistoiminnan, jonka kehittämistä olemme mm. lainsäädännön avulla pyrkineet parantamaan.

Kokonaisuudessaan SKDL:n maatalouspoliittisen toiminnan keskeisenä tavoitteena on ollut pienviljelijäväen taloudellisen ja sosiaalisen aseman parantaminen. Monia osittaisratkaisuja olemme työssämme saaneetkin, mutta edelleen toiminta vaatii kehittämistä. Maatalouspoliittisessa toiminnassamme olemme pyrkineet nojautumaan siihen asiantuntemukseen, jota mm. Pienviljelijäosastojen Keskusliiton kautta olemme saaneet.

Maatalouspoliittista toimintaamme on haitannut mm. se, ettei liiton palvelukseen ole voitu palkata päätoimisesti maatalouspolitiikkaa seuraavaa työntekijää, vaan tehtäviä on jouduttu hoitamaan lähinnä talkoovoimin ja suhteellisen suppeaan aktiiviin nojautuen. Tästä johtuen emme ole saaneet SKDL:n maatalouspoliittista toimintaa riittävästi julkisuuteen, vaikka toimintamme linjat ovat olleet oikeansuuntaisia. Tulevaisuudessa tulisi pyrkiä

tehostamaan maatalouspoliittista toimintaa sekä työtä maaseutuväestön keskuudessa. Tätä edellyttää mm. SKDL:n maaseudulta saama suhteellisen hyvä kannatus ja toimintamme pienviljelijäväestön elämän puolesta.

Viime aikoina on virinnyt keskustelu SKDL:n maatalouspoliittisen ohjelman uudistamistarpeesta. Asiaa on pohdittu mm. eräissä alueellisissa maatalouspoliittisissa seminaareissa, joita piirien ja liiton toimesta on järjestetty. Uusi liittohallitus saaneeikin tehtäväkseen ohjelman valmistamisen aloittamisen. Ohjelman valmistus edistäisi samalla maatalouspoliittista keskustelua SKDL:n järjestöissä ja lehdistössä.

SOSIAALIPOLITIikka

Sosiaalipolitiikan alueella ei ole saatu aikaan käytännössä merkittäviä uudistuksia. Muutoksia on tapahtunut sekä myönteiseen että kielteiseen suuntaan, mutta ne ovat olleet pieniä ottaen huomioon sosiaalipolitiikan laajuuden nyky-Suomessa. Periaatteellisesti merkittävin oli hallituksen päätös toteuttaa kansaneläkejärjestelmän uudistus siten, että kansaneläkkeestä tulisi kaikille perustoimeentulon turvaava. Tämäkin uudistus toteutuu vain vähitellen ja sen ensimmäinen vaihe tulee voimaan 1980 alussa.

Terveydenhuollossa on koko toimintakauden hidastettu kehittämisuunnitelmia. Erityisiä vaikeuksia on ollut kansanterveys-työn käynnistymisessä suurissa kunnissa. Porvarit jarruttavat määrätietoisesti kuntien omien terveyskeskusten kehittämistä ja vaativat sairausvakuutuksen laajentamista yksityisten terveydenhuollon yritysten osuuden kasvattamiseksi.

Sosiaalihuollon kauan valmisteltu lainsäädännön kokonaisuudistus on myös jäissä ja sen toteuttaminen on pitkään ollut sidottu valtiovarainministeriön toimesta kuntien valtionosuuksien vähentämiseen.

SKDL:n liittohallituksen alaisena on toiminut sosiaalipoliittinen jaosto, jolla on ollut useita alatoimikuntia valmistelemassa liikkeen kannanottoja lainsäädäntöön ja muuhun alan päätösten

valmisteluun. Eräät toimikunnat ovat pyrkineet kehittämään oman alansa toimintaa myös piiritasolla. Sosiaalipoliittisen toiminnan järjestämisessä ollaan kuitenkin vasta pääsemässä alkuun.

Parhaiten kd-väen sosiaalipoliittinen toiminta on näkynyt eläkepolitiikassa, jossa eläkeläisjärjestöt ovat laajasti omaksuneet kd-ohjelmien mukaisia tavoitteita ja tehneet voimakasta työtä niiden tiedottamiseksi ja läpiviemiseksi. Eläkepolitiikkaa on valmistellut sosiaalivakuustoimikunta. Työsuojelutoiminnassa on työpaikoilla päästy hyvään alkuun. Työttömyys ja työsuhteen epävarmuus ovat hidastaneet aktiivista kehittämistä tälläkin alueella. Työsuojelutoimikunta on osallistunut työsuojelua koskevan lainsäädännön kehittämiseen.

Sosiaalihuollon alueella on pyritty huolehtimaan ajankohtaisia asioita käsittelevien seminaarien järjestämisestä alan luottamusmiehillä ja työntekijöille. Lasten vuoteen liittyvät kysymykset ovat olleet muutoinkin vilkkaassa käsittelyssä koko kd-järjestökentässä. Helmikuussa 1979 liittohallitus hyväksyi lapsiperheiden tuen kehittämistä koskevan kannanoton, jonka pohjalta vaikutettiin maan hallituksen asiaa koskevaan periaatepäätökseen.

Asuntopoliittisesta valmistelusta on vastannut lähinnä valtion asuntoneuvoston kd-ryhmä, joka on joutunut käsittelemään laajasti niin periaatteellisia kuin käytännössä ajankohtaisia asuntopoliittikan päätöksiä. Ryhmä on pyrkinyt parlamentaarisen valmistelun lisäämiseen siten, että neuvosto valmistelisi asuntopoliittisen tavoitelain, jonka perusteella eduskunta vuosittain päättäisi asuntotuotannon ohjaamiseen ja asuntopoliittiseen tukeen käytettävistä rahamääristä ja niiden suuntaamisesta eri väestöryhmiin.

KULTTUURIPOLIITIIKKA

Vuosia kestänyt taloudellinen lama, pysyvä joukkotyöttömyys ja pitkään jatkuneen muuttoliikkeen aiheuttama juurettomuus

ovat ilmiöitä, jotka ovat kuluneella kaudella voimakkaasti vaikuttaneet maassamme vallitsevaan henkiseen ilmapiiriin. Pelko tuoda julki edistyksellisiä kannanottoja, poliittinen näköalattomuus ja passiivisuus yleensä sekä erilaiset oikeistolaistumisilmiöt ovat olleet ajan kehitykselle leimallisia. Henkisen ilmapiirin ahautta on vielä lisännyt edistyksellisen kulttuuriväen ja älymystön jo vuosikymmenen alussa alkanut ryhtymiseen poliittisesti tiukasti omiin leireihinsä.

Edellä kuvattu kehitys on toimintakauden jälkipuolella alkanut kääntyä myönteisempään suuntaan. Erityisesti kehitystä on tapahtunut vasemmiston sisällä. On ollut havaittavissa selvää pyrkimystä ja tarvetta päästä 70-luvun alussa syntyneistä ahtaista karsinoista ulos laajempaan ja kestävään yhteistyöhön.

Kulttuuripoliitikalla on nähty laman ja työttömyyden oloissa olevan erityistä merkitystä. SKDL:n kulttuuripoliitikassa on työtä pyritty tekemään nimenomaan kansalaisten henkisen elintason kohottamiseksi. Edellytykset kamppailulle ovat olleet lamakaudesta huolimatta suotuisat senkin takia, että lukuunottamatta runsaan puolen vuoden ajan kestänyttä Miettusen vähemmistöhallituksen kautta on SKDL:llä ollut koko ajan hallituksessa toisen opetusministerin paikka. Edellytykset ovat parantuneet myös kulttuuridemokraattien järjestöorganisaation kehittyessä ja järjestöjen saatua viime liittokokouksen alla oman keskusjärjestön koordinoimaan ja ohjaamaan SKDL:n kenttätason kulttuuritoimintaa.

Valtakunnallisesti ajatellen on kuluneella toimintakaudella saatu aikaan ja pantu alulle useita merkittäviä kulttuuripoliittisia uudistuksia. Näistä mainittakoon päätös ns. Pasila-projektin toteuttamisesta asteittain 1980-luvun alussa, elokuvauudistus, jonka myötä Suomen Elokuvasäätiö muutettiin parlamentaaristen voimasuhteitten mukaan johdetuksi laitokseksi ja Elokuvarikisto valtiollistettiin. Vuonna 1978 tehtiin päätös valtion teatterikorkeakoulun perustamisesta ja alueteatterijärjestelmä vakiinistettiin kolmessa pohjoisessa teatterissa.

Alueellista kulttuuripoliitikkaa toteutettaessa on SKDL:n taolta kiinnitetty erityistä huomiota Pohjois-Suomen ja kehitysa-

lueiden (niukkimman) tarjonnan parantamiseen kulttuuripalveluja tehostamalla.

Laajakantoisimpia uudistuksia, joiden puolesta kamppailua käytiin pitkään, olivat lakiesitys kunnallisen kulttuuritoiminnan järjestämisestä, joka valmistui joulukuussa 1978. Toteutuessaan se merkittäväällä tavalla lisää kuntien ja kunnissa toimivien järjestöjen edellytyksiä kulttuuritoiminnan harjoittamisessa. Toisena merkittävänä askeleena oli vuoden alusta 1979 lausunnonlehdelle järjestöihin lähtenyt esitys taiteilijapalkan asteittaisesta toteuttamisesta 1980-luvun aikana. Koko toimikauden ajan käyty kamppailu kaupallisen roskakulttuurin ylivaltaa vastaan edistyksellisen ja korkeatasoisen koti- ja ulkomaisen tarjonnan puolesta sai ehkä konkreettisimman ilmauksensa opetusministerin asettaman lastenkulttuuritoimikunnan työssä. Toimikunta tutkii edelleen lastenkulttuurin asemaa ja kehittämismahdollisuuksia todella urauurtavalla tavalla.

Eräs SKDL:n keskeisistä vaatimuksista on edelleen ollut taidebudjetin rahoituspuolelta muuttaminen raha-arpajais- ja veikkauvoittovaroista varsinaisen budjettirahoituksen puolelle.

Ehkä tärkein valtakunnallinen kulttuuripoliittinen tapahtuma on kuluneella toimintakaudella ollut hallituksen eduskunnalle antama taidepoliittinen selonteko 2. 5. 1978 ja siitä eduskunnassa käyty kaksipäiväinen keskustelu, joiden valmisteluihin SKDL:n kulttuuri- ja taidepoliittisen jäsenet antoivat merkittävän panoksen. Tämä historiallinen tapahtuma loi osaltaan pohjaa eräiden edellä luoteltujen osauudistusten toteuttamiselle. Mutta sen tärkein anti lienee vielä edessäpäin. Selonteon pohjalta maamme tullaan valmistamaan kulttuuripoliittinen ohjelma ja sen osaksi taidepoliittinen ohjelma, jonka valmistuttua maamme kulttuuri- ja taide-elämälle on ensimmäistä kertaa taattu suunnitelmallinen tulevaisuus.

Virallisessa kulttuuripoliitikassa voidaan näin nähdä käänne uudistuksille myötämieliseen suuntaan. Kun tätä työtä on ollut johtamassa SKDL:n ministeri ja vaatimusten takana laajat demokraattiset taiteilijajärjestöt ja SKDL:n oma järjestökenttä, voikin kuluneen toimintakauden kulttuuripoliittisia saavutuksia täy-

dellä syyllä pitää kansandemokraattisen kulttuuripoliitiikan pitkäaikaisen ja johdonmukaisen työn tuloksena.

SKDL:n kulttuuripoliittinen johtotyö muutti jonkin verran luonnettaan kulttuuridemokraattien saatua alueellista ja paikallista kulttuuritoimintaa suunnittelemaan ja ohjaamaan oman keskusjärjestön. Tämä vapautti SKDL:n kulttuuri- ja taidepoliittisen keskiön enemmän valtakunnantason kulttuuripoliittisiin kysymyksiin liiton asiantuntija- ja lausunnonantajaelimenä.

Kulttuuridemokraattien Keskusjärjestö sekä sen alueelliset ja paikalliset jäsenjärjestöt vakiinnuttivat toimikaudella asemaansa SKDL:n kulttuuripoliittisia päämääriä ajavina järjestöinä. Uusia kulttuuridemokraattien järjestöjä syntyi toimintakaudella kuusi.

Kulttuuridemokraateista on SKDL:n perusosastoina kehittynyt kulttuurin ja taiteen harrastajien ja ammattilaisten yhteistyöjärjestöjä, joiden piirissä on mahdollisuus kehittää valmiuksiaan erilaisten kulttuuritoimintojen parissa. Kulttuuridemokraatit ovat omaksuneet liiton järjestökentässä eräänlaisen palvelujärjestön roolin auttamalla tilaisuuksien järjestämisessä, organisoimalla yhdessä KSL:n kanssa koulutustoimintaa sekä antamalla asiantuntija-apua kunnallisessa ja läänintason kulttuurikysymyksissä. Koulutustoimintaa on myös järjestelmällisesti suunnattu ay-väen kulttuuriaktiivisuuden kohottamiseen.

Kulttuuri- ja taidepoliittinen toimikaudella järjestänyt seminaareja, joissa läänien taidetoimikuntien kd-jäsenillä ja jaostolla on yhdessä ollut mahdollisuus pohtia ajankohtaisia kulttuurikysymyksiä. Myös yhteisiä neuvotteluja sosialidemokraattien kanssa on käyty. Tämän ohella jaosto on kokoontunut yleensä tarvittaessa ottamaan kantaa tärkeimpiin kulttuurikysymyksiin, antamaan lausuntoja eri valtion tai läänien kulttuurihallintoelinten edustuksesta. Säännöllisesti jaosto on kokoontunut ottamaan kantaa hallitusten antamiin budjettiesityksiin.

SKDL:n vuodelta 1964 peräisin olevan kulttuuri- ja taidepoliittisen ohjelman uudistaminen on jo pidemmän aikaa ollut työn alla. Kulttuuri- ja taidepoliittinen ohjelma on ollut tarpeellisenä ohjelman uusimista entisenkaltaisena toimenpideohjelmana, koska liiton lähiajan kulttuuripoliittikkaa

koskevat tavoitteet on yleispiirteittäin kirjattu eduskunnan taidepoliittisen keskustelun yhteydessä. Tavoitteena on saada aikaan yhteiskuntakehitykseen ja kulttuurin perusteisiin syvemmälle pureutuva periaatteellisluontoisempi asiakirja, joka osoittaisi selkeän kulttuuripoliittisen vaihtoehdon tämän päivän ongelmiin ja olisi periaatteellisena kannanottona näyttämässä tietä myös pitkälle ensi vuosikymmenille.

KOULUTUSPOLITIIKKA

Toimintakauden aikana on peruskoulujärjestelmään siirrytty koko maassa. Keskiasteen koulutuksen uudistamisesta eduskunta sääti lain keväällä 1978. Toimeenpanosuunnittelu on keskiasteen osalta aloitettu ja toimeenpano saatetaan loppuun viimeistään vuoteen 1988 mennessä, jolloin pääosa keskiasteen opintomuodoista on uuden järjestelmän piirissä. Kansandemokraattien osuus keskiasteen uudistustyössä on ollut tärkeä. Lain on valmistellut ministeri Kivistön johtama hallituksen sivistyspoliittinen valiokunta. Nyt uudistettujen perus- ja keskiasteen koulutuksen lisäksi valtioneuvosto on aikuiskoulutuksen uudistamisesta antamallaan periaatepäätöksellä ryhtynyt uudistamaan aikuisikäisen väestön koulutusmahdollisuuksia. Myös tämän työn johdossa on ollut ministeri Kivistö. Keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpanosuunnittelua ja suunnittelujärjestelmän kannalta keskeisten toimikuntien työtä on johtanut opetusministeriön suunnittelupäällikkö Liekki Lehtisalo.

Kansandemokraatit ovat esittäneet toimikauden aikana useita peruskoulun ja keskiasteen koulutuksen ja organisaatiota ja opetuksen sisältöä koskevia uudistusehdotuksia. Peruskoulun opetuksen sisällöllisestä kehittämisestä on jouduttu kamppailemaan oikeiston voimakkaita vesittämispyrkimyksiä vastaan. Myös alkavalla toimikaudella tämä kamppailu tulee olemaan koulutuspoliittisessa työssämme keskeisellä sijalla. SKDL on ajanut peruskoulun pidetämistä yläpäästä vuodelta, jolloin pe-

ruskoulun kestoksi tulisi 10 vuotta sekä ammatillisen koulutuksen lisäämistä ottaen erityisesti huomioon vallitseva vaikea nuorisotyöttömyys. Kummassakin suhteessa esityksemme ovat tuottaneet tuloksia. Sen sijaan peruskoulun tasoryhmäjärjestelmän poistamista tai uudistamista koskevat esitykset sen paremmin kuin opetusryhmäkoon pienentämistä koskevat esitykset eivät vielä ole johtaneet myönteiseen ratkaisuun. Peruskoulun pidentäminen on toteutettu kokeiluluontoisena eräissä Pohjois-Suomen kunnissa. Keskiasteen koulutusta on voimakkaasti laajennettu erityisesti lisäämällä väliaikaisia koulutuspaikkoja ja tukemalla erityistoimin kehitysalueiden ammatillista koulutusta.

SKDL:n koulutuspoliittinen toimikunta on jatkanut saamaansa tehtävää laatia liitolle koulutuspoliittinen ohjelma. Edellisen toimintakauden aikana laadittiin järjestökäsittelyyn luonnos koulutuspoliittiseksi ohjelmaksi. Järjestökäsittelyn aikana todettiin, että luonnokseen tulisi tehdä vielä muutoksia ja korjauksia. Ohjelma on tarkoitus saattaa valmiiksi siten, että se voidaan jättää valittavan uuden liittoneuvoston käsiteltäväksi vielä vuoden 1979 aikana.

Liittohallituksen päätöksen mukaisesti on jatkettu kansandemokraattisten opettajien ja koulualalla työskentelevien henkilöiden kokoamista yhteistoimintaan SKDL:n sisälle. Tällä hetkellä on useilla paikkakunnilla joko itsenäinen koulualan henkilöiden yhteenliittymä, SKDL:n koulualan yhdistys tai yhteistyötä koulualan ihmisten kesken tapahtuu kulttuuridemokraattien toiminnan puitteissa omissa jaostoissa. Keskitetyn toiminnan aikaansaamiseksi koulutuspoliittinen toimikunta on valmistellut suunnitelman työn järjestelmällisestä organisoimisesta. Suunnitelmaa on käytännössä lähdetty toteuttamaan kevätkaudella 1979.

KORKEAKOULUPOLITIIKKA

Korkeakoulupoliitikassa merkittävin tapahtuma pitkiin aikoihin oli tutkintoasetusten antaminen loppusyksyllä 1978, asia, jonka toteuttamista on vaadittu jo 1960-luvulta lähtien. Monivai-

heisen uudistustyön aikana korkeakouluyhteisön piirissä alunperin omaksuttu myötämielinen kanta muuttui loppuvaiheessa varsin selväksi vastustukseksi.

Tutkintojen uudistamisen lisäksi merkittävä seikka korkeakoulumaailmassa oli, että opiskelijaliike tuli kokonaisuudessaan mukaan yliopistojen ja korkeakoulujen kiintiöhallintoon, jota aiemmin oli boikotoitu. Tämä osoitti, että yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, joka oli vuosikymmenen alun keskeinen tunnus, osoittautui entistä kaukaisemmaksi päämääräksi.

Yliopistojen ja korkeakoulujen kehittämistä on jo pitkään vaikeuttanut suuri resurssipula. Korkeakoulujen kehittämislain toteuttaminen siirrettiin vuoteen 1985, joten pikaista parannusta ei ole odotettavissa. Tämä aiheuttaa vaikeuksia erityisesti tutkintojen uudistamisprosessissa, joka tarvitsee oman hallinnollisen järjestelmänsä. Yliopistot joutuvat näin pitämään yllä uudistuspöytäkirjojen loppuun saakka kahta hallintojärjestelmää.

Taloudellisen laman vaikutukset ovat yliopistoissa ja korkeakouluissa näkyneet erittäin voimakkaana. Tämä tilanne uusien tiedekuntien perustamispäätösten kanssa, esim. oikeustieteellinen tiedekunta Rovaniemelle, on aiheuttanut korkeakoulujen välistä kilpailua, taistelua resursseista. Tämä ei ole ylimmän opetuksen kannalta myönteistä.

SKDL:n vaikutusvalta korkeakouluissa on ollut varsin suuri. Kansandemokraattiseen liikkeeseen ryhmittyneet opiskelijajärjestöt SOL ja KOJ ovat olleet opiskelijaliikkeessä korkeakoulupoliittisten uudistusten merkittävimpiä ajajia. Viime vuosien uudistuskielteinen ilmapiiri on kuitenkin vaikuttanut myös opiskelijapolitiikkaan lamauttavasti. Tutkintojen uudistuksen suhteen tapahtui kansandemokraattisessa liikkeessä vastaava jakautuminen kuin muissakin puolueissa sosialidemokraatteja lukuunottamatta, sillä kansandemokraattinen opiskelijaliike otti korkeakouluyhteisön selvän enemmistön kanssa kielteisen kannan toteutettuun tutkintojen uudistamiseen muun liikkeen ollessa sitä toteuttamassa. Prosessin aikana kävi ilmi, että SKDL:n korkeakoulupoliittisen linjan muotoilemisen kollektiivisuudessa on parantamisen varaa. Vastaisuudessa tullaankin enemmän kiinnittä-

mään asioiden valmistelussa huomiota kansandemokraattisen päättäjätason ja kentällä toimivien tovereiden välisen yhteydenpidon kiinteyttämiseen.

YLEISRADIO- JA VIESTINTÄPOLITIikka

Teknologian nopea kehitys on ollut ominaista myös joukkotiedotukselle 1970-luvun loppupuolella. Uuden teknisen kehityksen myötä olemme joutumassa vaiheeseen, missä jyrkkä raja graafisen ja sähköisen viestinnän välillä on häviämässä. Sanomalehtipainotekniikka on uusiutumassa täysin kehityksen kulkiessa sähköisen viestinnän suuntaan. Sähköiseen viestintään on perinteisen radion ja television rinnalle tullut kaapelitelevisio; ohjelmien jakelutekniikassa on puolestaan mahdollista siirtyä ohjelmia suoraan vastaanottiin lähettävien yleisradiosatelliittien käyttöön. Tilanteen nopea muutos on tuonut korostetusti esiin vaatimuksen siitä, että valtiovaltaa on ryhdyttävä harjoittamaan määrätietoista viestintäpolitiikkaa, jossa otetaan huomioon sekä perinteiset että uuden viestinnän välineet ja käyttömuodot. Erityisen kiireellistä on uusia yleisradiolainsäädäntöä.

Uuden teknologian käyttöönottoa ovat tietenkin ajaneet erityisen innokkaasti teollisuuspiirit. Poliittinen oikeisto on myös ollut aktiivinen, sillä sen etujen mukaista on, että mahdollisimman suuri osa perinteiseen yleisradiotoimintaan verrattavasta joukkotiedotuksesta olisi yksityisen omistuksessa. Näin vaikeutetaan tehokkaasti sekä parlamentaarisen että kaiken demokraattisen valvonnan mahdollisuuksia puuttua viestinnän sisältöön.

Keskustelu Mainos-television asemasta ja aloitteet MTV:n omien uutisten aloittamisesta ovat osa tätä oikeiston pyrkimystä. Porvariston tavoitteena on saada MTV:lle oma toimilupa ja oma lähetysverkko. Kansandemokraattinen liike on eri yhteyksissä korostanut, että se ei hyväksy kaupallista televisiotoimintaa ja suhtautuu siksi kielteisesti tämän toiminnan laajentamiseen.

Kansandemokraattien toimesta hallituksessa on pyritty saatamaan kaapelitelevisiotoiminta lainsäädännön piiriin, mutta

tässä ei ole onnistuttu, sillä hallituksen sisällä keskusta on taipunut oikeiston painostuksen edessä. Lainsäädännön puuttuessa kaapelitelevisiotoiminta voi edelleen esteettä laajeta, mikä kasvavassa määrin heikentää demokraattisen tiedonvälityksen edellytyksiä. Kaapelitoiminnan mahdollisuuksia ei kuitenkaan tule nähdä pelkästään kaapelitelevisiotoimintana tai radiotoimintana. Kaapeliverkoston luominen avaa uudet kanavat lehdistöllekin. Tiedonvälitysteknologian kehittyminen tekee mahdolliseksi lähivuosina jakaa erityyppisiä lehtiä kuvaruudun kautta. Paikallismainonnalle, jossa paikalliset puhelin-yhtiöt ovat mukana, kaapelitelevisiotoiminta luo uudet markkinat. Kallis kaapeliteknologia tulee vaikuttamaan myös lehtien taloudelliseen asemaan. Ennusteet viittaavat siihen, että tällainen kehitys jouduttaa lehdistön piirissä keskittymistä.

Satelliittikysymys on pohjoismaissa nostettu esiin Nordsat-hankkeena. Sen takana on ruotsalainen elektroniikkateollisuus ja yleensäkin poliittinen oikeisto eri pohjoismaissa. Sitä perustellaan pohjoismaiden kulttuuriyhteistyön kehittämisen ja lisäämisen tarpeella. Kansandemokraattinen liike on alusta alkaen omaksunut tähän hankkeeseen erittäin kriittisen kannan ja vaatinut perusteellista selvitystä Nordsat-hankkeen kulttuuri- ja ohjelmapoliittisista vaikutuksista sekä taloudellisista kustannuksista. kaikki tosiasiat viittaavat siihen, että pohjoismaista kulttuuriyhteistyötä ja ohjelmavaihtoa voidaan hoitaa tarkoitukseen mukaisemmin ja taloudellisemmin perinteisin ohjelmavaihton keinoin.

Kansandemokraatit ovat korostaneet viestintäpoliittisissa kannanotoissaan sitä, että ensisijassa kaupallisiin näkökohtiin perustuva tekninen kehitys ei saa ohjata joukkotiedotuksen kehitystä. Ratkaisut sähköisen joukkoviestinnän alueella, joihin liittyvät tarjonnan ja vastaanottajien määrän kasvu, ovat luonteeltaan aina yhteiskunnallisia ja poliittisia ratkaisuja.

Tiedonvälityskanavien lukumäärän lisääntyminen ei sinänsä merkitse sananvapauden lisääntymistä yhteiskunnassa. Sen vuoksi uuden teknologian käyttöönottamisella tuleekin asettaa tavoitteeksi eri väestöryhmien tasa-arvon lisääminen ja mielipi-

de- ja sananvapauden turvaaminen. Tämän tavoitteen toteuttaminen on mahdollista vain yhteiskunnan toimenpitein.

Toimintakaudella on kansandemokraattinen liike joutunut käymään kiristyvää kamppailua demokraattisen yleisradiopoliitiikan puolesta. Yhteiskunnassa lisääntyvän oikeistolaistumisen myötä ovat paineet myös Yleisradion ohjelmapoliittikkaa kohtaan kasvaneet. Tämä on antanut myös Yleisradion porvarienemmistöisille hallintokunnille aiheen toistuviin yrityksiin kääntää ohjelmapoliitiikan suunta oikeistolle edullisemmaksi. Yleisradion ohjelmatöinnassa onkin tapahtunut (ns. normalisoinnin seurauksena) tiettyä latistumista. Mutta toisaalta useilla ohjelmatoiminnan sektoreilla on kyetty jatkamaan ja kehittämään 1960-luvulla omaksuttua edistyksellistä linjaa.

Kansandemokraatit ovat korostaneet sitä, että Yleisradion toimintaedellytyksiä, niin taloudellisia kuin ohjelmallisiakin, tulee vahvistaa siten, että sen asema Suomen joukkotiedotuksen koko kentässä ei heikkene. Kansandemokraatit ovat eri yhteyksissä todenneet, että lupamaksujärjestelmä Yleisradion toiminnan rahoitusmuotona on epäoikeudenmukainen, vähävaraisia eniten rasittava. Sen vuoksi kansandemokraatit ovat ehdottaneet, että valtion tulisi ottaa budjettinsa kautta vastuulleen yleisradiotoiminnan rahoitus. Ensialkuun valtion budjettiin olisi siirrettävä investointimenot.

Kuluneella toimintakaudella on SKDL:n yleisradiopoliittista valmistelutyötä ohjannut liiton yleisradiopoliittinen toimikunta. Se on kokoontunut säännöllisesti selvittelemään radiopoliitiikan ajankohtaisia kysymyksiä ja laatimaan niistä kannanottoja. SKDL:n yleisradiopoliittisten päämäärien edistämiseksi on toimikunnan lisäksi tärkeitä työtä tehnyt Kansan Radioliitto, joka on maassamme keskeisiä yleisradiopoliittisia painostusjärjestöjä.

Joukkotiedotuksen alueella tapahtuva nopea tekninen kehitys edellyttää SKDL:n yleisradiopoliittisen linjan määrittelyssä jatkuvasti tehokkaampaa asiantuntemuksen hyväksikäyttöä. Myös SKDL:n yleisradiopoliittinen ohjelma tulee liittokokouksen jälkeen tarkistaa ajan asettamia tehtäviä vastaavaksi.

PAIKALLISHALLINTOASIAIAT

Yleisestä kapitalistisesta lamasta johtuvat kunnallistalouden syvät ongelmat ovat sävyttäneet SKDL:n paikallishallintoasiain jaoston toimintaa kuluneen kertomuskauden aikana, samoin kuin vuoden 1976 syksyllä pidetyt kunnallisvaalit, uuden kunnallislain toteutuminen vuoden 1977 alusta, väliportaana hallinnon uudistushanke ja kansandemokraattien sitkeä toiminta sen toteuttamiseksi.

Kunnallistalous

Vallinnut yleinen kapitalistinen lama on heijastunut myös kunnallistalouteen. Se on merkinnyt kuntien toimintaedellytysten selvää kaventumista. SKDL:n paikallishallintoasiain jaosto on useaan kertaan käsitellyt kunnallistalouden ongelmia.

Kunnalliset keskusjärjestöt ja valtiovalta solmivat sopimuskauden aikana toisen kunnallistaloutta koskevan julkisen talouden järjestelyasiakirjan, jonka tavoitteena oli rajoittaa kunnallishallinnon kulutusta, investointeja ja henkilöstön kasvua. SKDL vastusti asiakirjan allekirjoittamista todeten, että edessä oleva lama ja työttömyys eivät anna mahdollisuuksia julkisen talouden keinotekoiseen rajoittamiseen. SKDL piti välttämättömänä, että asiakirja olisi solmittu sisällöltään päinvastaisena eli tavoitteeksi olisi tullut asettaa kunnallistalouden toimintaedellytyksien turvaaminen myös laman olosuhteissa.

Jaosto on seurannut kunnallistaloudellisen neuvottelukunnan toimintaa ja pyrkinyt vaikuttamaan siihen, että kuntien lainansaantiedellytyksiä laman vallitessa olisi voitu parantaa.

Huomiota on jouduttu kiinnittämään myös kuntien ja valtion väliseen kustannusten jakoon. Valtio on laman aikana asettanut kunnille uusia tehtäviä osoittamatta niihin tarvittavaa rahoitusta. Samalla valtiovalta on pyrkinyt siirtämään sille kuuluvia kustannuksia kuntien rahoitettavaksi jättämällä mm. valtionapuja ja -osuuksia maksamatta.

Jaosto on valmistellut aineistoa kunnallistaloudesta. Päähuomio on kiinnitetty kuntien ja valtion kustannusten jakoon sekä kunnallisveron uudistamistavoitteisiin laadittavana olevan maksu- ja taksapoliittisen aineiston yhteydessä.

Eduskunta hyväksyi vähän ennen vuoden vaihdetta kantokyykyluokituslain muutoksen. Jaosto seurasi uudistuksen toteuttamista todeten, ettei eduskunnalla ollut käytettävissään riittäviä koe-laskelmia uusien kantokyykyluokitusperusteiden vaikutuksesta. Jaosto arvioi, että suoritettavat luokitusperusteiden tarkistukset aiheuttaisivat kaupunkien ja ennen kaikkea vasemmistoenemistöisten kaupunkien sekä myös eräiden vasemmistoenemistöisten kuntien kantokyykyluokan nousun laskentaperusteiden muutoksesta johtuen. SKDL:n vastustuksesta huolimatta kantokyykyluokituksen perusteet hyväksyttiin eduskunnassa vuoden 1977 lopulla. Uudet kantokyykyluokat vahvistettiin vasta vuoden 1978 lopussa. SKDL:n arviot kantokyykyluokituslain muutoksesta osoittautuivat oikeiksi ja muutos heikensi palvelutoimintaansa kehittävien kuntien taloudellista asemaa.

SKDL:n paikallishallintoasiain jaosto on pyrkinyt saamaan kantokyykyluokituslain uudelleen valmisteltavaksi. Vuoden 1978 alussa kunnallistalouden neuvottelukunta asetti työryhmän valmistelemaan lain muuttamista. SKDL:n tavoitteena on muuttaa lainsäädäntöä siten, että kuntien todelliset nettomenot huomioidaan kantokyykyluokan perusteita määrättäessä. Tavoitteena on myös kantokyykyluokkien vahvistamisajankohdan aientaminen nykyisestä.

Kunnallinen koulutustoiminta

Eryityisesti koulutustoiminnan määrä ja sen tehokkuus on toimintakaudella kasvanut. Vuoden 1976 kunnallisvaaleissa sekä valtuutettujen että muiden luottamushenkilöiden määrä nousi noin 1/3. Vuoden 1976 viimeisinä päivinä eduskunnassa hyväksyt-

ty kunnallislaki aiheutti myös lisääntyvää luottamushenkilöiden koulutustarvetta.

Pääosan kunnallispoliittisista kurseista ovat järjestäneet SKDL:n kunnallis- ja piirijärjestöt. Myös SKDL on järjestänyt eräitä koulutustilaisuuksia. Tärkeimpiä näistä ovat olleet perinteiset Sirola-opistossa järjestetyt viikon kurssit kunnallishallinnossa toimiville SKDL:n tovereille.

SKDL:n paikallishallintoasiain jaoston työ on rajoittunut koulustoiminnassa lähinnä ohjaavaan toimintaan: luennoitsijoiden välittämiseen, varsinaisten luennoitsijatehtävien hoitamiseen ja kurssiohjelmanpakettien valmistamiseen. Laajemman kurssitoiminnan järjestämiseen ei myöskään olisi ollut taloudellisia eikä henkilöstöpoliittisiakaan mahdollisuuksia.

Koulutuksen suurimpana ongelmana on pidetty kunnallispoliittisen aineiston puutteellisuutta. Toimintakauden aikana on valmistettu yhdessä Kansan Sivistystyön Liiton kanssa lähinnä luottamushenkilöille tarkoitettu kurssikirja.

Eräänä koulustoiminnan heikkoutena on pidettävä sitä, että pyrkimykset kouluttajien ja luennoitsijoiden kouluttamiseksi ja heille tarjottavan luentomateriaalin valmistamiseksi eivät ole onnistuneet.

Kunnallisvaalit 1976

Vuoden 1976 kunnallisvaalit sävyttivät hyvin voimakkaasti jaoston toimintaa, vaikka SKDL:n paikallishallintoasiain jaosto ei olekaan vastuussa varsinaisesta kunnallisvaalivaihtelusta. Päähuomio kiinnitettiin kunnallispoliittisen vaaliaineiston valmistamiseen. Aineisto rakentui SKDL:n 11. liittokokouksen hyväksymälle kunnallispoliittiselle asiakirjalle. Tätä asiakirjaa käytettiin liiton kunnallispoliittisen toiminnan perustana koko toimintakauden ajan.

Tavoitteena oli, että noin puolessa, mahdollisesti jopa kahdesa kolmasosassa kunnista valmistettaisiin vaaleja varten kunta-

kohtainen kunnallispoliittinen tavoiteohjelma. Noin vajaan puolessa kunnallisjärjestöistä pystyttiin valmistamaan kunnallispoliittiset tavoiteohjelmat, joita käytettiin paikallisessa kunnallisvaalivaihtelussa.

Kunnallisvaaleissa SKDL lisäsi kannatustaan edellisiin kunnallisvaaleihin yhdellä prosenttiyksiköllä. Vasemmiston yhteinen prosenttiosuus kuitenkin laski ja eräät perinteisesti vasemmistoenemmistöiset suuret kaupungit muuttuivat oikeistoenemmistöisiksi.

Kuntia koskevan lainsäädännön uudistaminen

Kamppailu uudistettavan kunnallislain sisällöstä jatkui aina vuoden 1976 loppupäiville asti. Jaosto piti SKDL:n eduskuntaryhmän kunnallispoliittiseen jaostoon ja eduskuntaryhmään tiiviisti yhteyttä ja yhteisissä kokouksissa määriteltiin SKDL:n kanta kunnallislain uudistuksen yksityiskohtiin.

Vielä eduskuntaryhmän aikana pystyttiin kunnallislain yksityiskohtiin saamaan korjauksia. On kuitenkin todettava, että myös oikeisto sai läpi eräitä tavoitteitaan lain eduskuntakäsittelyn aikana. Pahimpana näistä voidaan pitää kunnan toimialapykälän sisällön muuttumista. Vielä hallituksen esityksessä laajennettiin kunnan toimialaa siten, että kunnan mahdollisuuksia harjoittaa yritystoimintaa olisi laajennettu ja kunnan mahdollisuuksia tukea yksityistä yritystoimintaa rajoitettu. Lähinnä kokoomuksen toimesta muutettiin lain perusteluja siten, että kunnan toimiala aikaisemmastakin jossain määrin kaventui. Käytännön kunnallispolitiikassa kunnan toimialaan kohdistuva lain perusteluissa mainittu heikennys on kuitenkin pystytty osittain torjumaan.

Kunnallislakiin saatiin SKDL:n aloitteesta pykälä, jossa määritellään kuntalaisiin kohdistuvan kunnan tiedotustoiminnan perusteet. Tämän mukaan on kunnan riittävässä määrin kerrottava asukkailleen asioiden valmistelusta, suunnittelusta ja tehdyistä päätöksistä.

Merkittävänä voidaan pitää myös sitä, että kunnallislain uudistuksen yhteydessä tunnustettiin puolueiden kunnallisjärjestöjen olemassaolo ja näille voidaan lain mukaan siirtää valtuuston työjärjestyksellä eräitä tehtäviä. Samalla laajennettiin kunnan mahdollisuuksia tukea taloudellisesti kunnallisjärjestöjen toimintaa.

Merkittävimpänä muutoksena kunnallislain uudistuksessa voidaan pitää kuntainliittojen liittohallitusten kokoonpanoa säätelevää kunnallislain 122 §:n 4 momenttia. Tavoitteena oli kuntainliittojen liittohallitusten valinnassa poliittisten voimasuhteitten huomioon ottaminen kunnallisvaalien tuloksen mukaisena. Kaikissa kuntainliitoissa ei kuitenkaan toteutettu kunnallislain mukaista liittohallituksen vaaleja ja jaosto joutui monissa tapauksissa vaaleista valittamaan lääninhallituksille ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valitukset ovat johtaneet tuloksiin, sillä SKDL:n valitusten ansiosta monen liittohallituksen poliittiset voimasuhteet ovat muuttuneet ja SKDL:n edustajat ovat saaneet niille kuuluvat asemat liittohallituksissa.

Muista kertomuskauden aikana toteutuneista huomattavimmista kunnallishallintoa koskevista lakiuudistuksista mainittakoon mm. ns. maapoliittinen paketti sekä jätehuoltolaki. Myös rakennuslainsäädännössä, katukorvauserusteissa sekä vesimaksuissa on tapahtunut tärkeitä uudistuksia.

Maapaketista käytiin eduskunnassa poliittista väittelyä siitä huolimatta, että maapaketti jäi mitä suurimmassa määrin vesitettyyn muotoon. On kuitenkin todettava, että maapaketin hyväksyminen antoi kunnille paremmat mahdollisuudet eräissä tapauksissa lunastaa haltuunsa yhdyskuntakehityksen kannalta välttämätöntä maata. Kunnissa on kuitenkin todettu maapaketin suomat mahdollisuudet melko muodollisiksi, joten yhdyskuntakehitys on edelleen riippuvainen myös yksityisistä maanomistussuhteista.

Jätehuoltolaki valmistui vuoden 1978 aikana. Laki astui voimaan vasta 1. 4. 1979, joten sen vaikutuksia ei voida vielä arvioida. Lakia on kuitenkin SKDL:n piirissä pidetty välttämättömänä todeten, että jätehuoltotoiminta on saatava kokonaisuudessaan

yhteiskunnan valvontaan sekä taloudellisten että ekologisten syiden vuoksi.

Toiminta kuntien keskusjärjestöissä

Toimintakauden aikana pidetty kaikkien kunnallisten keskusjärjestöjen liittokokoukset.

Jaosto osallistui tiiviisti Kaupunkiliiton Kouvolassa pidettyjen kaupunkipäivien valmisteluun, kaupunkipäivien ponsien käsitteilyyn yhdessä Kaupunkiliiton hallituksen SKDL:n ryhmän kanssa sekä asetti ehdokkaat Kaupunkiliiton hallitukseen sekä myöhemmin sen neuvostoihin ja toimikuntiin.

Jaosto osallistui kunnallispäivien asioiden valmisteluun yhdessä kunnallispäivien kansandemokraattisen ryhmän kanssa. Niin ikään asetettiin ehdokkaat Kunnallisliiton valtuustoon yhdessä SKDL:n piirijärjestöjen kanssa sekä Kunnallisliiton hallitukseen ja sen neuvottelu- ja toimikuntiin.

Jaosto on myös käsitellyt Sairaaliiton sekä sen jäsenliittojen liittokokouksia ja näiden suorittamia henkilövalintoja sekä Seutusunnittelun keskusliiton liittokokouksiin liittyviä asioita ja henkilökysymyksiä.

Väliportaana hallinnon uudistaminen

SKDL:n vaatimuksesta väliportaana hallinnon uudistaminen sisällytettiin Sorsan enemmistöhallituksen hallitusohjelmaan. SKDL:n toiminnan ansiosta myös uudistuksen käytännön toteuttamista ryhdyttiin valmistelemaan ja asia annettiin alue- ja yhdyskuntapoliittisen ministerivaliokunnan tehtäväksi.

SKDL on asettanut uudistuksen tavoitteeksi väliportaana hallinnon demokratisoimisen, sen yhteen kokoamisen ja selkiyttämisen sekä kustannusten oikeudenmukaisemman jakamisen.

Hallituksen alue- ja yhdyskuntapoliittisen ministerivaliokunnan apuna toiminut asiantuntijatyöryhmä pystyi syksyllä 1978 esittämään ministerivaliokunnalle valmiin puitelakiesityksen.

Esitys oli kompromissi, mutta vastasi myös SKDL:n asettamia tavoitteita. Suunnitellun aikataulun mukaan uudistus olisi voitu toteuttaa siten, että lääninvaltuustot olisi valittu vuoden 1984 kunnallisvaalien yhteydessä ja valtuustot olisivat voineet aloittaa toimintansa vuoden 1985 alusta.

Keskustapuolueen piirissä syntynyt ja kokoomuksen kannottoja myötäilevä arvostelu väliportaan hallinnon uudistuksen tavoitteista esti kuitenkin uudistuksen pikaisen toteuttamisen.

SKDL:n kunnallisohjelman uudistus

Toimintakauden loppupuolella käynnistettiin SKDL:n vuonna 1964 hyväksytyyn kunnallisohjelman uudistustyö. Jo viisitoista vuotta vanhan ohjelman eräät tavoitteet ovat toteutuneet ja toisaalta yhteiskunnan voimakas kehitys on tuonut monia merkittäviä tehtäviä, joita voimassa olevassa ohjelmassa ei ole osattu ennakoida.

Kunnallisohjelman valmistuminen on ajoitettu liittokokouksen jälkeiseen ajankohtaan, palvelemaan vuoden 1980 kunnallisvaalivalmisteluja ja paikallisten kunnallisohjelmien laadintaa.

SKDL:N EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTA

Työnsä helmikuussa 1979 päättänyt eduskunta valittiin syksyllä 1975. Tuolloin ryhmän edustajamäärä kasvoi 37:stä 40:een. SKDL:n vaalivoiton ansiosta eduskunnan porvarienemmistö kaivautui SDP:n tappioista huolimatta.

Vaalien jälkeen muodostettiin pitkällisten neuvottelujen ja tasavallan presidentin asioihin puuttumisen jälkeen Miettusen viiden puolueen enemmistöhallitus. SKDL oli siinä mukana. Tämä hallitus kaatui syyskuussa 1976 talouspolitiikan erimielisyyksiin eikä se kyennyt antamaan tulo- ja menoarvioesitystä. Esityksen antoi Miettusen johtama keskustan vähemmistöhallitus, joka sai tukensa kokoomukselta ja kristilliseltä liitolta.

Toukokuussa 1977 syntyi Sorsan viiden puolueen — SDP, SKDL, Keskustapuolue, RKP, LKP — hallitus. SKDL:n osallistumisesta tähän hallitukseen päättivät SKDL:n eduskuntaryhmä sekä SKDL:n liittohallitus ja SKP:n poliittinen toimikunta yhdessä. Päätös, kuten Miettusen enemmistöhallitusta koskevakaan päätös, ei ollut yksimielinen.

Tasavallan presidentin uuden toimikauden alkaessa 1. 3. 1979 hallitus jatkoi lähes entiseltä pohjalta. RKP jäi pois hallituksen tavoitteita koskeneiden erimielisyyksien vuoksi. Sorsan hallituksessa eduskuntaryhmästä ovat olleet mukana Kalevi Kivistö toisena opetusministerinä ja Veikko Saarto liikenneministerinä sekä ryhmän ulkopuolelta SKP:n pääsihteeri Arvo Aalto työvoimaministerinä.

SKDL:n eduskuntaryhmä on kamppailut työllisyyden puolesta ja työtätekevien toimeentulon, koulutuksen, yhteiskunnallisten palvelujen ja sosiaaliturvan kehittämiseksi. Ryhmä on mm. vastustanut liikevaihtoveron korottamista ja onnistunut torjumaan arvonlisäveroon siirtymisen.

Eduskuntaryhmä on puuttunut keskeisiin kysymyksiin aloitteilla. Niillä on pyritty edistämään monia keskeisiä työtätekevien etuihin välittömästi liittyviä asioita. Merkittävin aloitteista on laaja sosiaaliturvalakia koskeva aloite.

Eduskunnassa on käyty mm. energiapoliittinen keskustelu hallituksen selonteon pohjalta. Samoin käytiin hallituksen taidepoliittisesta selonteosta vilkas keskustelu, jossa viitoitettiin linjaa tulevien vuosien lainsäädännölle. Kumpaankin keskusteluun ryhmä antoi aktiivisen panoksensa.

Vaalikauden keskeisiä lainmuutoksia ovat olleet mm. kansaneläkejärjestelmän uudistuksen ensimmäisen vaiheen lait, rintamasotilaseläkelain muutos, merimiesten, autonkuljettajien ja kotiapulaisten työaikalait, pienyrittäjien vuosiloma, laki yhteistoiminnasta yrityksissä, parannus irtisanomissuojaan, työterveyshuollon lakisääteistäminen, talviloma, isyysloma, kuluttajansuojalaki, autotarvikkeiden kaupan ja valmistuksen saattaminen valvontaan, alkoholin ja tupakan mainonnan kieltäminen, täysikäisyyden alentaminen 18 vuoteen, kunnallislain uudistus, maa-

1-3.6.1979 SKDL:n KR 12/75 L 117E/116

pakettilait, katujen kunnossapidon ja jätehuollon uudistus, maatilalaki, maataloustulolaki, maatalousmaanmyynnin rajoittaminen keinottelun estämiseksi, opintovapaa, perintö- ja lahjaveron muuttaminen, verotaulukkojen tarkistukset jne. Eduskuntaryhmä on käytettävissään olevalla voimalla pyrkinyt vaikuttamaan näiden lakien sisältöön ja saanutkin aikaan eräitä muutoksia.

Lainsäädäntötyöhön osallistumisen lisäksi eduskuntaryhmä on pyrkinyt edistämään työkansan etua kääntymällä kirjelmin ja muin tavoin asianomaisten ministeriöiden ja muiden viranomaisien puoleen. Tämän lisäksi yksittäiset edustajat ovat kirjallisin ja suullisin kysymyksiin kiinnittäneet huomiota ajankohtaisiin ongelmiin. Edelleen ryhmä on kannanotoin nostanut julkisuuteen monia tärkeitä kysymyksiä.

Vaalikauden aikana eduskuntaryhmässä on tapahtunut melkoisesti muutoksia. Ulla-Leena Alppi tuli eduskuntaan Kaisu Weckmanin tilalle, kun tämä nimitettiin Kansaneläkelaitokseen johtajaksi. Ele Alenius nimitettiin johtajaksi Suomen Pankkiin, jolloin hänen tilalleen tuli Kati Peltola. Paavo Aitio nimitettiin Turun ja Porin läänin maaherraksi ja Kauko Hjerpe Kuopion läänin, jolloin tilalle tulivat Oili Suomi ja Juhani Vähäkangas. Aarne Pulkkinen kuoltua hänen tilalleen tuli Veikko Johannes Rytkönen ja Arto Merisaaren sijaan Joel Hongisto. Tammikuussa 1979 nimitettiin myös Kuuno Honkonen suurlähettilääksi Berliiniin. Mirjam Tuominen jättää edustajan tehtävän siirryttyään Naisten kansainvälisen demokraattisen liiton pääsihteeriksi.

Eduskuntaryhmän puheenjohtajina ovat toimineet vaalien jälkeen Paavo Aitio ja joulukuusta 1975 lähtien Veikko Saarto, toukokuusta 1977 lähtien Kauko Hjerpe ja toukokuusta 1978 lähtien Jarmo Wahlström.

Eduskuntaryhmän toimikunta on kuluneena kautena muuttanut useita kertoja ryhmän kokoonpanossa tapahtuneiden muutosten ja hallitusten nimittämisen takia. Toimikunta on lokakuusta 1978 lähtien ollut seuraava: puheenjohtaja Jarmo Wahlström, varapuheenjohtajina Helvi Niskanen ja Ensio Laine sekä muina jäseninä Ulla-Leena Alppi, Ilkka-Christian Björklund, Niilo Koskenniemi, Lauha Männistö, Heimo Rekonen, Irma Rosnell, Unto

Ruotsalainen, Helge Talvitie ja Esko-Juhani Tennilä.

Eduskuntaryhmän henkilökunta on syksystä 1978 lähtien ollut neljä henkeä. Tuolloin uuteen tiedotussihteerin toimeen palkattiin Kansan-Uutisten toimittaja Hannu Kuparinen ja uuteen toimistosihteerin toimeen Arja Antikainen. Eduskuntaryhmän pitkäaikaisen sihteerin Taisto Heleniuksen siirryttyä toisiin tehtäviin ryhmän sihteerinä on toiminut Erkki Virkkunen. Toimistonhoitajana jatkaa edelleen Aino Talvio.

SKDL:n kansanedustajat

Vuoden 1975 eduskuntavaaleissa valitut kansanedustajat vaalipiireittäin vuoden 1979 alkuun mennessä tapahtuneiden muutosten jälkeen:

Helsingin kaupungin vaalipiiri:

Anna-Liisa Hyvönen, Kati Peltola, Aarne Saarinen ja Mirjam Tuominen.

Uudenmaan läänin vaalipiiri:

Ilkka-Christian Björklund, Markus Kainulainen, Veikko Saarto ja Pauli Uitto.

Turun eteläinen vaalipiiri

Joel Hongisto, Anna-Liisa Jokinen, Ensio Laine ja Oili Suomi.

Turun pohjoinen vaalipiiri:

Aulis Juvela, Matti Järvenpää ja Irma Rosnell.

Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri:

Aarne Koskinen, Helge Talvitie ja Kauko Tamminen.

Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri:

Ulla-Leena Alppi, Kuuno Honkonen, Marjatta Mattsson ja Heimo Rekonen.

Kymen läänin vaalipiiri:

Taisto Sinisalo

Mikkelin läänin vaalipiiri:

Unto Ruotsalainen.

Kuopion läänin vaalipiiri:

Lauha Männistö, Veikko Johannes Rytkönen ja Osmo Vepsäläinen.

Pohjois-Karjalan läänin vaalipiiri:

Pauli Puhakka.

Vaasan läänin vaalipiiri:

Toivo Jokiniemi ja Jarmo Wahlström.

Keski-Suomen läänin vaalipiiri:

Kalevi Kivistö ja Siiri Lehmonen.

Oulun läänin vaalipiiri:

Pentti Liedes, Heikki Mustonen, Helvi Niskanen, Pauli Räsänen ja Juhani Vähäkangas.

Lapin läänin vaalipiiri:

Mikko Ekorre, Niilo Koskeniemi ja Esko-Juhani Tennilä.

Eduskuntavaaleissa 1979 SKDL:n eduskuntaryhmä pieneni 35-jäseneksi. Uuteen eduskuntaan tulivat valituiksi seuraavat toverit:

Helsingin vaalipiiri: Anna-Liisa Hyvönen, Aarne Saarinen ja Seppo Toiviainen

Uudenmaan vp: Marja-Liisa Salminen, Ilkka-Christian Björklund, Veikko Saarto ja Pauli Uitto

Turun eteläinen vp: Heli Astala, Anna-Liisa Jokinen ja Ensio Laine

Turun pohjoinen vp: Irma Rosnell, Aulis Juvela ja Matti Järvenpää

Hämeen eteläinen vp: Aarne Koskinen ja Kauko Tamminen.

Hämeen pohjoinen vp: Ulla-Leena Alppi, Marjatta Mattsson ja Mikko Kuoppa.

Kymeen vp: Terho Pursiainen.

Mikkelin vp: Unto Ruotsalainen.

Pohjois-Karjalan vp: Pauli Puhakka.

Kuopion vp: Lauha Männistö ja Veikko J. Rytkönen.

Keski-Suomen vp: Inger Hirvelä ja Kalevi Kivistö.

Vaasan vp: Sten Söderström ja Jarmo Wahlström.

Oulun vp: Helvi Niskanen, Vappu Säilynoja, Arvo Kempainen, Pentti Liedes ja Juhani Vähäkangas.

Lapin vp: Esko-Juhani Tennilä, Mikko Ekorre ja Niilo Koskeniemi.

III SKDL:n järjestöllinen toiminta

SKDL:N JOHTOELIMET

1. SKDL:n 11. liittokokous ja sen päätökset

SKDL:n 11. liittokokous pidettiin Helsingin Kulttuuritalossa 4.—6. 6. 1976. Liittokokoukseen osallistui 283 edustajaa, joista 179 edusti SKDL:n, 47 SKP:n, 21 SNDL:n, 29 SDNL:n ja 7 SOL:n järjestöjä. Edustajien lisäksi kokouksessa oli läsnä ulko- ja kotimaisia kutsuvieraita ja SKDL:n järjestöjen jäseniä noin 500 sekä runsaslukuinen joukko ulko- ja kotimaisia lehtimiehiä.

Kokouksen avauksen yhteydessä liiton puheenjohtaja Ele Alenius käsitteli eräitä keskeisiä liiton toimintaan liittyviä kysymyksiä edellisen liittokokouksen jälkeiseltä kaudelta. Varsinaisessa liittokokousalustuksessaan puheenjohtaja Alenius totesi Suomen sisäpolitiikan laahaavan jäljessä siitä kehityksestä, jota ulkopoliittikan alueella on tapahtunut. Tärkeänä Alenius näki kansainvälisen politiikan kannalta mm. NKP:n 25. edustajakokouksen, joka oli painottanut rauhanpolitiikan jatkamisen välttämättömyyttä. Alenius puuttui alustuksessaan myös kansandemokraattien osallistumiseen maan hallitukseen sekä luonnehti SKDL:ää myös ideologisella alueella.

SKDL:n varapuheenjohtaja Aarne Saarinen tarkasteli alustuksessaan ennen muuta SKP:n ja SKDL:n keskinäissuhteita ja niiden kehittämisen näköaloja sekä hallitukseen osallistumista ja hallituspolitiikkaa kommunistien näkökannalta. Toinen opetusministeri Kalevi Kivistö tarkasteli alustuksessaan SKDL:n kannatuksen kehitystä sekä puuttui maamme talouspolitiikan hoitoon ja työllisyyskysymyksiin. Kansanedustaja Ensio Laine käsitteli hallitukseen osallistumista ja hallituspolitiikkaa sekä SKP:n ja SKDL:n suhteita.

Yleiskeskustelun yhteydessä kunnallisasiain sihteerä Ilja Koskinen esitteli kunnallispoliittisen asiakirjan. Talousjohtaja Mauro Tamminen, kansanedustajat Matti Järvenpää ja Pauli Puhakka käsittelivät periaateohjelman uudistamista ja sääntökysymyksiä koskevia esityksiä.

SKDL:n 11. liittokokous kokoontui ajankohtana, jolloin SKDL oli äänestyksen jälkeen päättänyt osallistua Mieltusen viiden puolueen hallitukseen, maan taloudellinen tilanne oli syvässä lamatilassa, työttömyys kasvussa ja sisäpoliittinen tilanne kärkevä. Lisäksi liikkeen piirissä jatkui keskustelu SKDL:n luonteesta ja tehtävistä. Nämä tekijät heijastuivat voimakkaasti kokousvalmisteluissa ja itse kokouksessakin.

Myös lähestyvät kunnallisvaalit loivat oman sävynsä kokoukseen, olihan kokouksen käsiteltäväksi valmistunut ehdotus laajahkosta kunnallispoliittisesta asiakirjasta, jossa asetettiin eräitä keskeisiä lähiajan kunnallispoliittisia tavoitteita.

Talven 1976 aikana valmistunut ehdotus Lasten oikeuksien poliittiseksi ohjelmaksi tuli niin ikään liittokokouksen käsitteilyyn ja kokouksessa hyväksytyksi. Näin SKDL jo hyvissä ajoin oli valmistautumassa vuonna 1979 vietettävään kansainväliseen lapsen vuoteen, vaikka liittokokouksen aikoihin ei vielä ollutkaan tiedossa YK:n päätöstä vuoden viettämisestä.

11. liittokokous otti kantaa myös presidentinvaalien asetelmiin asettumalla tukemaan Tasavallan Presidentti Urho Kekkosen uudelleenvalintaa v. 1978 valitsijamiesten vaaleissa.

SKDL:n 11. liittokokouksen hyväksymässä sisä- ja talouspoliittisessa julkilausumassa todetaan kansainvälisen kapitalistisen

laman vaikutusten tuntuvan voimakkaina myös Suomen talouksessa. Vaikutusta on edelleen ollut lisäämässä Suomen EEC-sidonnaisuus sekä maassamme aikaisempina vuosina harjoitettu talouspolitiikka. Tällaisessa tilanteessa kansandemokraattien tehtävänä on puolustaa työtätekevien ihmisten etuja, samalla kun on turvattava yhteiskunnallisen uudistuspolitiikan jatkumisen ja avattava tietä demokraattisille uudistuksille maassamme. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on kehitettävä laajaa joukkotoimintaa sekä vasemmiston ja keskustan yhteistyösuhteita kaikilla tasoilla. Tätä taustaa vasten on arvioitava myös SKDL:n hallituspoliittista toimintaa ja osallistumista hallitukseen, todetaan liittokokouksen sisä- ja talouspoliittisessa lausumassa.

SKDL:n 11. liittokokouksen kansainvälispoliittisessa lausumassa todetaan ETYK:n suuri merkitys Euroopan kehityksen kannalta sekä Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden suuret ponnistelut kansainvälisen jännityksen lieventämiseksi. SKDL vaatii, että Suomen on osaltaan työskenneltävä rauhan, kansojen itsemääräämisoikeuden ja kansainvälisen solidaarisuuden puolesta kansainvälisen liennytyksipolitiikan jatkamiseksi. Samalla SKDL ilmaisee tukensa vapautensa ja riippumattomuutensa puolesta kamppaileville kansoille ja vaatii maan hallitukselta tämän suuntaisia toimia.

Kansainvälisessä lausumassa todetaan SKDL:n perustamisestaan lähtien toimineen määrätietoisesti Suomen ja Neuvostoliiton ystävyys- ja yhteistyösuhteiden kaikkinaisen kehittämisen puolesta sekä asetetaan erityisen tärkeäksi tässä vaiheessa taloudellisen yhteistyön kehittäminen maittemme välillä. Liittokokous ilmaisi jälleen kerran SKDL:n tuen Suomen ja Neuvostoliiton väliseen yysopimukseen perustuvalle ulkopoliittiselle linjalle sekä tuomitsi kaikkinaiset Suomen ja Neuvostoliiton keskinäissuhteiden häiritsemisyhtykset.

Liittokokouksen hyväksymässä maatalouspoliittisessa lausumassa asetetaan tavoitteeksi pienviljelijävään taloudellisen ja sosiaalisen turvan parantaminen mm. turvaamalla lisäämaan ja halpakorkoisten lainojen saanti, kehittämällä maatalouden yhteistoimintaa ja lomitusjärjestelmää sekä lisäämällä tilakohtai-

sen tuen osuutta maataloustuloratkaisujen yhteydessä.

Sisäpoliittisessa lausumassa kiinnitetään huomiota asumisen tason nostamiseen ja kustannusten keventämiseen, eläketurvan parantamiseen, terveyden ja työsuojelun kehittämiseen sekä lapsiperheiden taloudellisen aseman parantamiseen.

Koulutuspoliittisessa lausumassa todetaan, että koulutuspoliittisessa kamppailussa on kysymys maamme koulutusjärjestelmän kokonaisvaltaisesta kehittämisestä, jossa kuitenkin kapitalistisen järjestelmän luonteesta johtuen joudutaa käymään kamppailua lohko lohkolta useiden erillisten uudistusten puolesta sekä asetetaan eräitä ajankohdalle luonteenomaisia tavoitteita.

Järjestöpoliittisessa lausumassa asetetaan puitteet liiton kehittämiseksi vasemmistolaisten voimien poliittisena yhteistointajärjestönä, joka samalla pyrkii kehittämään yhteistyösuhteita niiden edistyksellisten järjestöjen ja voimien kanssa, joilla on kansandemokraattisen liikkeen kanssa samansuuntaisia tavoitteita. Lausumassa asetetaan myös keskeiset järjestölliset tehtävät liittokokousten väliselle ajalle.

2. SKDL:n liittoneuvosto

Liittokokousten välisenä aikana käyttää liiton ylintä päätäntävaltaa vähintään kolme kertaa vuodessa kokoontuva liittoneuvosto, jonka jäseniksi liittokokous valitsee jokaisesta piirijärjestöstä sen ehdotuksen perusteella yhden varsinaisen jäsenen ja hänelle varajäsenen. Kaksikielisistä piireistä valitaan liittoneuvostoon lisäksi yksi ruotsinkielinen jäsen ja hänelle varajäsen. Yhteisöjäsenillä on niiden jäsenmäärän mukaisesti edustajat liittoneuvostossa, minkä lisäksi liittokokous valitsee liittoneuvostolle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä 10 muuta jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Yhteensä kuului 11. liittokokouksen valitsemana liittoneuvostoon 47 varsinaista ja 45 varajäsentä.

11. liittokokouksen valitsemana liittoneuvoston puheenjohtajana on toiminut maaherra Paavo Aitio ja varapuheenjohtajana kansanedustaja Ensio Laine.

Liittoneuvostoon ovat kuuluneet:

Piirijärjestöjen edustajat.

Varsinaiset jäsenet.	Varajäsenet:
ETELÄ-HÄME: Paavo Ranta ay-toimitsija	Tauno Kuosmanen ay-toimitsija
ETELÄ-SAIMAA: Aimo Forsman työmies	Kauko Mikkonen työläistarkastaja
HELSINKI: Kalevi Kilpi valtiotiet.maist.	Vesa Hulkkonen koulutussihteeri
RUOTS. HELSINKI: Bo-Axel Gustafsson toimitsija	Odert Kukkonen autonkuljettaja
JOENSUU: Simo Seppo apul.professori	Erkki Heiskanen
JYVÄSKYLÄ: Yrjö Siekkinen ruiskumestari	Väinö Vahlman koneasentaja
KAINUU: Martti Kinnunen autonasentaja	Taisto Laine opettaja

KOKKOLA: Toivo Jokiniemi
konttorinjohtajaPaavo Kivijärvi
pienviljelijä**KUOPIO:**Tauno Holopainen
pienviljelijäOsmo Vepsäläinen
kansanedustaja**KYMI:**Seppo Grönvall
toimitsija

Georg Byckling

LAPPI: Mauno Karvo
puuseppäPirkko Suosalo Laukkanen
toimistoapulainen**MIKKELI:**Veijo Leivo
putkimiesMauno Syyli
toimintojohtaja**OULU:**Juhani Vähäkangas
isännöitsijäVappu Säilynoja
kätilö**POHJOIS-HÄME:**Heikki Seppi
maanviljelijäHeikki Kulmala
puhelinmestari**SATAKUNTA:**Pekka Hakala
postimiesMatti Valkila
terveystarkastaja**UUSIMAA:**Pauli Uitto
kansanedustajaRaimo Laitinen
matkatoimistovirkailija**RUOTS. UUSIMAA:**Viking Sundberg
työturvallisuuspäällikköÅke Rehn
postimiesten esimies**VAASA:**Heikki Järvenpää
opettajaLeo Lehto
työturvallisuuspäällikkö**RUOTS. VAASA:**Klas-Erik Isaksson
sähköasentajaBirger Eriksson
rakennustyöläinen**VARSINAIS-SUOMI:**Aimo Laiho
maanviljelijäMatti Saarinen
opettaja**RUOTS. VARSINAIS-SUOMI:**Ossi Söderström
sähköasentajaRobert Henriksson
peltiseppä**Yhteisöjäsenjärjestöjen edustajat:****SKP:**Olavi Hänninen
SAK:n II puheenjohtajaOssi Sjöman
pääsihteeriErkki Kivimäki
vt. pääsihteeriErkki Kauppila
päätoimittajaPentti Liedes
kansanedustajaLeo Suonpää
toimitsijaOssi Nurminen
kunnallisasiain sihteeriEero Tuominen
toimitsija

Olavi Poikolainen
kansainvälisten asiain siht.

Pauli Salonen
tiedotuspäällikkö

SNDL:

Eine Kauppila
järjestösihteeri

Elina Hytönen
toimitsija

Anneli Hoikka

Terttu Viinamäki
piirisihteeri

Rauni Kauppinen
piirisihteeri

Sanelma Haapala
sairaskassanhoitaja

SDNL:

Ulla-Leena Alppi
kansanedustaja

Eino Kilpi
työsuojeluvaltuutettu

Raimo Pannila
toimitsija

Ilpo Eerola
järjestösihteeri

Reijo Lahdenperä
toimitsija

Reijo Ranta
järjestösihteeri

Timo Saari

Ritva Oesch
opiskelija

SOL:

Alpo Karila
valt.kand.

Jaakko Seikkula
opiskelija

Aulis Nordberg
koulutuspol.siht.

Stefan Andersson
oikeustiet. yo.

Muut jäsenet:

Jarl Sund
puheenjohtaja

Holger Nieminen
toimitsija

Aino Laakso
metallityöläinen

Martti Valta

Kari Paakkunainen
opiskelija

Pentti Kiviranta
toimittaja

Toivo Pesu
verotarkastaja

Lauri Hämäläinen
seppä

Esko Helle
hammaslääkäri

Tauno Tuomivaara
rakennusmestari

Matti Lehto
maisteri

Unto Ruotsalainen
kansanedustaja

Maija Aalto
opiskelija

Eeva Hakala
toimittaja

Fjalar Björkqvist
osastopäällikkö

Gunnar Asplund
maisteri

Kauko Hjerppe
maaherra

Esko Piippo
koulunjohtaja

Anna-Liisa Korpinen
sosiaalijohtaja

Eila Rapio
pienviljelijän vaimo

Liittoneuvoston jäsenistä on kertomuskauden aikana kuoleman kautta poistui riveistämme toveri Ossi Nurminen.

Liittoneuvosto on kokoontunut kertomuskauden aikana 8 kertaa.

— 11. 12. 1976 liittoneuvosto käsitteli poliittista tilannetta, kuntien talouden turvaamista ja E-osuuskauppaliikkeen asioita.

— 19. 3. 1977 liittoneuvosto käsitteli poliittista tilannetta sekä valmistautumista tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleihin.

— 14. 5. 1977 liittoneuvosto käsitteli poliittista tilannetta ja hallituskysymyksiä sekä suositteli SKDL:n osallistumista Kalevi Sorsan johdolla muodostettavaan viiden puolueen hallitukseen. Liittoneuvosto valitsi liiton uudeksi pääsihteeriksi muihin tehtäviin siirtyvän Aimo Haapasen tilalle 1. 6. 1977 alkaen Jorma Hentilän sekä valitsi Haapasen edelleen liittohallituksen jäseneksi.

— 24.—25. 9. 1977 liittoneuvoston kokous alkoi juhlaistunnolla Suomen itsenäisyyden ja Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen 60-vuotispäivän merkeissä. Juhlaistunnossa puhuivat SNTL:n Suomen suurlähettiläs V. S. Stepanov, SKDL:n puheenjohtaja Ele Alenius, SKP:n pääsihteeriksi, ministeri Arvo Aalto, liittoneuvoston varapuheenjohtaja Ensio Laine ja kansanedustaja Ulla-Leena Alppi. Puheenjohtajana toimi liittoneuvoston puheenjohtaja maaherra Paavo Aitio. Juhlaistunto hyväksyi vetoomuksen juhluvuoden vietosta sekä lähetti tervehdyssähkeen SNTL:n kansalaisjärjestöille.

Liittoneuvoston varsinaisessa kokouksessa käsiteltiin poliittista tilannetta, maataloustuloratkaisua ja tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleja sekä hyväksyttiin vaalijulistus ja tuki SKDL:n ministerien toiminnalle.

— 26. 2. 1978 liittoneuvosto käsitteli hallituspoliittista tilannetta ja valtuutti liittohallituksen yhdessä eduskuntaryhmän ja SKP:n poliittisen toimikunnan kanssa ratkaisemaan SKDL:n osallistumisen vasemmisto-keskustan hallitukseen.

— 6. 5. 1978 liittoneuvosto käsitteli poliittista tilannetta, hyväksyi vaalityösuunnitelman kansanedustajain vaaleja varten sekä SKDL:n kuluttajapoliittisen ohjelman ja SKDL:n ruotsinkielisen toiminnan ohjesäännön.

— 21.—22. 10. 1978 liittoneuvosto käsitteli vaaliasioita, poliittista tilannetta ja asuntopoliittikkaa sekä hyväksyi vaalijulistuksen eduskuntavaaleja varten.

— 24. 2. 1979 liittoneuvosto hyväksyi yksilöidyn vaalivetoomuksen eduskuntavaaleihin valmistauduttaessa, hyväksyi loma- ja matkailupoliittisen ohjelman sekä E-vaalivetoomuksen.

Liittoneuvoston kokouksiin ovat osallistuneet myös liittohallituksen ja sihteeristön jäsenet. Liittoneuvoston sihteerinä on toiminut Solveig Packälén.

3. SKDL:n liittohallitus

SKDL:n 11. liittokokous valitsi liiton puheenjohtajaksi kansanedustaja Ele Aleniuksen sekä varapuheenjohtajiksi kansanedustaja Aarne Saarisen ja Tekstiili- ja vaatetustyöväen liiton II puheenjohtaja Elsa Aaltosen sekä pääsihteeriksi Aimo Haapasen. Haapasen siirryttyä Yleisradion talousjohtajaksi valitsi liittoneuvosto 1. 6. 1977 alkaen liiton pääsihteeriksi aiemmin apulaispääsihteerinä toimineen Jorma Hentilän. Samalla Haapanen valittiin edelleen liittohallituksen jäseneksi.

Puheenjohtajien ja pääsihteerin lisäksi 11. liittokokous valitsi liittohallitukseen seuraavat 20 varsinaista ja 8 varajäsentä:

VARSINAISET JÄSENET:

Ilkka-Christian Björklund
kansanedustaja

Pauli Puhakka
kansanedustaja

Simo Elomaa
SAK:n II sihteeriksi

Terho Pursiainen
osastopäällikkö vt.

Jorma Hentilä
apulaispääsihteeriksi

Erkki Rautee
tutkimussihteeriksi

Matti Järvenpää kansanedustaja	Heimo Rekonen kansanedustaja
Kalevi Kivistö ministeri, kansanedustaja	Juhani Ruotsalo toiminnanjohtaja
Selim Knuth maatalouskonsulentti	Pekka Saarnio tiedotussihteeri
Niilo Koskenniemi kansanedustaja	Veikko Saarto ministeri, kansanedustaja
Ilmari Kosonen metalliliiton II puh.joht.	Kalevi Suomela tutkimussihteeri
Lauha Männistö kansanedustaja	Mauno Tamminen apulaisjohtaja
Helvi Niskanen kansanedustaja	Esko-Juhani Tennilä kansanedustaja

VARAJÄSENET

Raija Alho (myöh Niitemaa) lääkäri	Leila Räsänen pääsihteeri
Markku Kärkkäinen SDNL:n puheenjohtaja	Taisto Terävä apulaiskaupunginsihteeri
Jalo Lepola yleissihteeri	Per-Erik Wikholm rakennustyöläinen
Martti Mellais toimitsija	Hannu Vuorio toimitsija

Liittohallituksen jäsenistä on kertomuskauden aikana kuoleman kautta poistunut Mauno Tamminen.

Liittohallitus on kokoontunut v. 1976 kesä—joulukuussa 8 kertaa, v. 1977 17 kertaa, v. 1978 16 kertaa sekä v. 1979 tammi—toukokuussa 8 kertaa. Lukuihin sisältyy 3 liittohallituksen, SKDL:n eduskuntaryhmän ja SKP:n poliittisen toimikunnan yhteistä kokousta, joissa on käsitelty hallitustilannetta ja päätetty mm. osallistumisesta vasemmisto-keskustan hallitukseen.

Liittohallituksen kokouksiin on osallistunut myös liittoneuvoston puheenjohtaja sekä liiton sihteeristön jäsenet.

Liittohallituksen sihteerinä ovat toimineet Solveig Packälén, Eira Roiha ja Antti Jäntti.

Kesäkausiksi 1977 ja 1978 liittohallitus muodosti työvaliokunnan johtamaan liiton toimintaa ja vaalityön tehtäviä. Työvaliokuntaan valittiin puheenjohtaja Ele Alenius, varapuheenjohtajat Elsa Aaltonen ja Arne Saarinen, pääsihteeri Jorma Hentilä ja kansanedustajat I-C Björklund, Heimo Rekonen ja E-J Tennilä.

Suomen ja Neuvostoliiton yya-sopimuksen 30-vuotispäivän johdosta järjestivät SKDL:n, SKP:n, SNDL:n, SDNL:n, SOL:n ja SDPL:n johtoelimet yhteisen juhlaistunnon 1. 4. 1978. SKDL:n puolelta istuntoon osallistuivat liittohallitus, sihteeristö ja työntekijät sekä SKDL:n Helsingin ja Uudenmaan piirien johtoelinten jäsenet ja työntekijät.

4. Sihteeristö

Sihteeristön tehtävänä on valmistella asiat liittohallitukselle ja huolehtia päätösten toteuttamisesta liiton toimiston, eri jaostojen ja työryhmien kanssa sekä hoitaa yhteydenpitoa piirijärjestöihin. Sihteeristö on työskennellyt pääsihteerin, apulaispääsihteerin ja toiminnanjohtajan johdolla kokoontuen vähintään kerran viikossa.

11. liittokokouksen jälkeen ovat sihteeristöstä eronneet pääsihteeri Aimo Haapanen, toimistos sihteeri Matti Koskelo, tiedotussihteeri Pertti Kovacs ja ruotsalaissihteeri Runar Nordgren.

Kuoleman kautta on sihteeristöstä poistunut taloudenhoitaja Sulo Nurmi.

Sihteeristön kokoonpano oli 1. 3. 1979 seuraava: Jorma Hentilä, pääsihteeri; Antero Hautaniemi, toiminnanjohtaja; Harri Hasiko, suunnittelusihteeri; Ilja Koskinen, paikallishallintoasiain sihteeri (virkaavapaalla 15. 5. 1978 alkaen); Reijo Lahdenperä, järjestösihteeri; Mauri Lehtivirta, kulttuurisihteeri; Solveig Packälén, toimistos sihteeri; Pekka Saarnio, tiedotussihteeri; Matti Vesterinen, taloudenhoitaja sekä Koskisen sijaisena paikallishallintoasiain sihteerinä toimiva Paula Tolmunen.

Sihteeristön toimintaan ovat osallistuneet lisäksi SKDL:n Yhteisrahaston ja Kansan Keskus-Kassan taloudenhoitaja Eira Roiha, SKDL:n Helsingin piirijärjestön piirisihteeri Veikko Koivisto ja hänen jälkeensä Jouko Helin sekä SKDL:n Uudenmaan piirijärjestön piirisihteeri Matti Vesterinen ja hänen jälkeensä Aulis Ruuth.

5. Jaostot

Liittohallituksen alaisuudessa ovat liittokokousten välisenä aikana toimineet seuraavat pysyvät tai pysyväisluontoiset jaostot, toimikunnat ja työryhmät: kansainvälistä poliittinen jaosto, paikallishallintoasiain jaosto, ruotsalaisjaosto, osuustoimintajaosto, kulttuurijaosto, maatalouspoliittinen jaosto, talouspoliittinen jaosto, tiedotusjaosto, sosiaalipoliittinen jaosto, vaalijaosto, järjestöjaosto, asuntopoliittinen toimikunta, yleisradiopoliittinen toimikunta, koulutuspoliittinen toimikunta, ympäristöpoliittinen toimikunta, sosiaalihuoltotoimikunta, sosiaaliturvatoimikunta, pienyrittäjätoimikunta, työsuojelupoliittinen toimikunta, liikennepoliittinen toimikunta, periaateohjelmatoimikunta, valtiosääntötoimikunta.

Tämän lisäksi ovat sihteeristö, jaostot ja toimikunnat asettaneet erityistehtäviä varten lukuisia työryhmiä, jotka ovat käsitelleet alansa erityiskysymyksiä ja valmistaneet aineistoa liittohallituksen, sihteeristön, jaostojen ja toimikuntien käyttöön.

SKDL:N YHTEISÖJÄSENET

SKDL:n yhteisöjäseniä ovat Suomen Kommunistinen Puolue, Suomen Naisten Demokraattinen Liitto, Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto ja Sosialistinen Opiskelijaliitto.

SKDL:n sosialistit ovat järjestäneet keskinäistä yhteistyötä valtakunnallisen yhteistyötoimikunnan kautta. Sen tehtävänä on SKDL:n yhteistyöluonteen mukaisesti edistää SKDL:n sosialistien keskinäistä yhteydenpitoa ja koko SKDL:n toimintaa.

Yhteisöjäsenten ja SKDL:n omien yhdistysten yhteenlaskettu jäsenmäärä on noin 176.000. SKDL:n ja sen yhteisöjäsenten perusjärjestöjen kokonaismäärä on noin 4.500.

SKDL ERI JÄRJESTÖISSÄ

SKDL on seuraavien kansalaisjärjestöjen jäsen: Demokraattisten Kustantajain Liitto, Folkets Bildningsförbund, Kansan Sivistystyön Liitto, Kansan Radioliitto, Kansandemokraattinen Raitiusliitto, Kansan Talojen Liitto, Kulttuurityön Keskus, Suomen Rauhanpuolustajat, Suomi-Chile-Seura ja Suomi-Vietnam-Seura.

ARVIOTA SKDL:N JÄRJESTÖPOLIITTISESTA TILASTA

SKDL:n 11. liittokokouksessa hyväksytyn järjestöpoliittisen lausuman mukaisesti liitto on pyritty kehittämään kommunistien, sosialistien ja muiden kansandemokraattien tasavertaisena yhteistyöjärjestönä. Samalla on pyritty voimistamaan liiton järjestöllistä toimintaa ja antamaan siten oma osuutemme koko kansandemokraattisen liikkeen toiminnan voimistamiseen. Asutuskeskuksissa tapahtuvan toiminnan voimistamiseksi on kehitetty alueyhdistysten lisäksi sekä ammatti- että erilaisten harrastusalojen piirissä tapahtuvaa SKDL:n yhdistystoimintaa. Maa-seudulla missä monin paikoin muuttoliikkeen seurauksena pienten yhdistysten toiminta on lamaantunut, on pyritty luomaan toimintakykyisiä alueyhdistyksiä yhdistämällä voimat laajalaisempien yhdistysten puitteissa.

Kuluneen vuosikymmenen alussa alkanut SKDL:n yhdistystoi-

minnan monipuolistuminen on jatkunut ja erilaisten ammatti- ja harrastusalahdistysten toiminta edelleen kehittynyt. Samalla on laajentunut myös SKDL:n yhdistystoiminnan vaikutusalue. Opetus- ja koulutusalojen sekä eräiden muiden virka- ja toimihenkilöyhdistysten muodostumisen tuloksena on poliittinen järjestäytyminen kansandemokraattiseen liikkeeseen näillä aloilla lisääntynyt. Myös kansandemokraattisten opiskelijayhdistysten toiminta on vakiintunut ja lisännyt liikkeemme vaikutusta ja kokonaisvoimaa.

Samanaikaisesti on tapahtunut yhteisöjäsenten järjestöllisen toiminnan kehitystä. Liikkeen järjestöllisen kokonaisvoiman kasvusta kertoo sekin, että 1979 pidettävässä SKDL:n 12. liittokokouksessa on edustajia huomattavasti yli 300 eli enemmän kuin yhdessäkään viimeisen 15 vuoden aikana pidetyssä liittokokouksessa.

Ongelmana toimintamme kehittämisessä on edelleen piirien työvoimapula, johon syynä ovat taloudelliset tekijät. Myös liiton sihteeristön työskentelyä on haitannut työvoimapula. Vuoden 1978 lopulla suoritettujen sihteerien palkkaukset helpottavat tilannetta esim. järjestöpuolella. Työvoiman vähäisyydestä johtuen ei ole riittävässä määrin kyetty auttamaan järjestötoimintaa ja kehittämään erikoisalahdistysten toimintaa. Erityisesti on kärsinyt toimihenkilösektorin toiminnan kehittäminen.

Järjestökamppailu

Liiton järjestöllisen toiminnan yhdistämiseksi kunkin ajankohdan keskeisiin poliittisiin tehtäviin antoi 11. liittokokous järjestöpoliittisessa lausumassaan tehtäväksi laatia kutakin toimintajaksoa varten kamppailusuunnitelman. Siinä tuli ajankohtaisten poliittisten tehtävien toteuttamiseksi määritellä ajankohdan järjestölliset tehtävät. Näin pyrittiin kuluneen kolmivuotiskauden aikana tekemään suhteellisen hyvin tuloksin.

Toimintakaudella 1976—77 keskityttiin kamppailun puitteissa

erityisesti koulutustoiminnan kehittämiseen sekä opintokerho- että kurssitoiminnan kautta. Sen lisäksi kamppailukauden tehtäviä olivat lehtilevikkitoiminta, julkaisujen myyntitoiminta ja jäsenasioiden hoito. Kamppailukauden aikana järjestettiin piirien ilmoitusten mukaan 276 erilaista kurssitilaisuutta, joista kahden päivän tai pitempiä 38, yhden päivän kurseja 97 ja iltakurseja 141. Kurseille osallistui yhteensä 7.129 osanottajaa. Opintokerhoja toimi 500 ja niissä opiskeli yli 4.000 henkeä. Myös muissa tehtävissä saavutettiin merkittäviä tuloksia.

Piirijärjestöjen kesken järjestetyssä toimintakilpailussa muodostuivat tulokset seuraaviksi:

I sarja:

1.	SKDL:n Varsinais-Suomen piirijärjestö	2.652,32 p.
2.	„ Lapin „	2.231,71 p.
3.	„ Satakunnan „	2.177,10 p.
4.	„ Helsingin „	2.013,31 p.
5.	„ Tampereen tmk.	1.825,80 p.
6.	„ Kuopion „	1.693,57 p.
7.	„ Uudenmaan „	1.652,31 p.
8.	„ Oulun „	1.310,46 p.

II sarja:

1.	SKDL:n Jyväskylän piirijärjestö	2.317,32 p.
2.	„ Etelä-Hämeen „	2.013,44 p.
3.	„ Vaasan „	2.002,19 p.
4.	„ Mikkelin „	1.943,78 p.
5.	„ Kokkolan „	1.789,20 p.
6.	„ Kymin „	1.657,62 p.
7.	„ Kainuun „	1.572,83 p.
8.	„ Joensuun „	1.495,15 p.
9.	„ Etelä-Saimaan „	1.166,96 p.

Toimintakaudella 1977—78 kiinnitettiin järjestökamppailussa huomio Lokakuun vallankumouksen ja Suomen itsenäisyyden sekä luokkasodan alkamisen 60-vuotisjuhlatapahtumiin sekä tasavallan presidentin valitsijamiesten vaalien tehtäviin. Tämän mukaisesti suuntauduttiin erilaisten yleisötilaisuuksien järjestämiseen ja järjestöjen toiminnan kohottamiseen, minkä lisäksi jäsenhankinta ja jäsenkoulutus olivat kamppailunomaisia tehtäviä.

Tulokset erityisesti yleisötilaisuuksien osalta muodostuivat hyviksi. Piirien ilmoitusten mukaan järjestivät SKDL:n järjestöt yli 2.500 erilaista yleisötilaisuutta, joihin osallistui runsaat 250.000 ihmistä. Kursseja järjestettiin 164 ja niihin osallistui yli 3.000 kurssilaista. Luentotilaisuuksia oli yli 100, opintokerhoja toimi SKDL:n yhdistyksissä 444 ja uusia jäseniä liittyi noin 1.500.

Piirijärjestöjen keskeisessä kamppailussa muodostuivat tulokset seuraaviksi:

I sarja:

1. SKDL:n Lapin	piirijärjestö	612,7 p.
2. „ Varsinais-Suomen	„	569,3 p.
3. „ Satakunnan	„	536,2 p.
4. „ Uudenmaan	„	500,9 p.
5. „ Oulun	„	474,4 p.
6. „ Pohjois-Hämeen	„	461,3 p.
7. „ Helsingin	„	458,6 p.
8. „ Kuopion	„	446,9 p.

II sarja:

1. SKDL:n Etelä-Hämeen	piirijärjestö	625,0 p.
2. „ Jyväskylän	„	623,2 p.
3. „ Kainuun	„	569,4 p.
4. „ Vaasan	„	567,1 p.
5. „ Mikkelin	„	500,0 p.
6. „ Joensuun	„	496,3 p.
7. „ Kokkolan	„	418,8 p.
8. „ Kymän	„	413,2 p.
9. „ Etelä-Saimaan	„	304,7 p.

Toimintakaudella 1978—79 keskeisenä tehtävänä on valmistautuminen keväällä 1979 suoritettaviin eduskunta- ja E-vaaleihin sekä 12. liittokokoukseen. Vaalivalmistelujen aloittamiseksi ensimmäisenä kamppailutehtävänä oli käynnistää järjestötoiminta kesäkauden jälkeen SKDL:n yhdistysten vuosikokouksilla ja kunnallisjärjestöjen syyskokouksilla. Kamppailu jatkui lehtilevikkitoiminnalla, jäsentilanteen tarkistuksella ja vaalitehtävillä. Huh-tikuulle ajoitettiin erityinen jäsenhankintakamppailu, minkä ohella koko kamppailukauden aikana pyrittiin kohottamaan opintokerhotoimintaa.

Lopulliset kamppailutulokset eivät ole vielä tiedossa, mutta kamppailukausi käynnistyi hyvin kokoustoiminnalla, valtaosan järjestöistä hoitaessa sääntömääräiset tehtävänsä aikataulun mukaisesti. Myös piirikokoukset loivat oivan lähtöaseman vaalikamppailua varten. Opintokerhotoiminnassa tapahtui syyskauden aikana selvää nousua ja myös kurssitoiminta oli vilkasta. Lehtilevikkitoiminta jatkui myönteisenä. Huolimatta työttömyyden aiheuttamista vaikeuksista saavutettiin kokonaislevikissä kasvua.

Kamppailun lopulliset tulokset pyritään jakamaan liittokokouksessa.

SKDL:n piirijärjestöt

Liiton yhteydessä toimii 17 piirijärjestöä. Vuoden 1971 syksyllä häiriintyneet järjestösuhteet SKDL:n Pohjois-Hämeen piirijärjestön kanssa saatiin vihdoin pitkien neuvottelujen jälkeen kuntoon syksyllä 1977. Samalla ratkesivat myös Hämeen Yhteistyön ympärille syntyneet ongelmat sekä voitiin lakkauttaa Tampereelle perustettu SKDL:n toimisto ja voimat keskittää yhtenäisen piirijärjestön puitteisiin. Huolimatta siitä, että SKP:n Tampereen piirijärjestö jäi vielä tässä vaiheessa eheytystratkaisun ulkopuolelle, on toiminnallinen kehitys erityisesti SKDL:n järjestökentässä voimakkaasti edennyt.

Kuluneelle toimintakaudelle ajoittuivat syksyllä 1976 suoritett kunnallisvaalit, tammikuussa 1978 suoritett tasavallan presidentin valitsijamiesten vaalit, maaliskuussa 1979 suoritett kansanedustajain vaalit sekä huhtikuussa 1979 E-vaalit. Lisäksi on suoritettu useiden merkittävien ammattiliittojen liittokokousedustajien vaalit sekä korkeakoulu-, oppilaitos- ja kouluneuvosto-vaaleja. Nämä monet vaalikamppailut ovat voimakkaasti sävyttäneet myös SKDL:n piirijärjestöjen toimintaa ja aiheuttaneet paljon työtä tavanomaisen järjestötyön ohessa.

Järjestöjen taloudellinen tilanne on jatkunut edelleen vaikeana ja erityisesti tämä on tuntunut piirijärjestöissä. Useissa piireissä on jouduttu vaikean rahoitustilanteen johdosta työntekijöitä pakolomauttamaan tai toimimaan osapalkkaisen työvoiman varassa, mikä tietysti on haitannut toimintaa. Kuitenkin liiton taholta on kyetty aikaisempaa enemmän tukemaan piirien toimintaa myös taloudellisesti, vaikkakin seurauksena on ollut työvoiman vähentyminen toisaalta liiton toimistossa. Vaikeaa työvoimatilannetta on osittain helpottanut piiriaktiivien osallistuminen piirien työn ohjaustoimintaan, mistä kiitos näille tovereille.

Kokonaisuudessaan piirijärjestöjen toiminta on kuluneen kolmivuotiskauden aikana kehittynyt myönteisesti. Osaltaan se kuvastuu myös 12. liittokokouksessa, jossa SKDL:n piirien edustajamäärä on suurempi kuin missään aikaisemmassa tämän ja edellisen vuosikymmenen kokouksessa.

Jäseniä piiritoimikunnissa on yhteensä 526, heidän keski-ikänsä on 41,3 vuotta.

SKDL:n kunnallisjärjestöt

Kuntatasolla toimii SKDL:n yhdistysten ja yhteisöjäsentenperusjärjestöjen yhteistyöelimenä SKDL:n kunnallisjärjestöt. Ne ohjaavat sääntöjen mukaisella tavalla jäsenjärjestöjensä sekä kunnallisiin luottamustehtäviin valittujen kansandemokraattien kunnallista toimintaa. Tämän lisäksi niiden tehtävänä on ohjata SKDL:n yhdistysten järjestöllistä työtä.

Vaikka kunnallispoliittinen ohjaustyö ja yleensä kunnallisten asioiden käsittely muodostaa edelleenkin kunnallisjärjestöjen tärkeimmän toimintakentän, on eräiden piirien alueella ilahduttavasti kehittynyt myös SKDL:n järjestöjen ohjaustoiminta. Tämän ohella kunnallisjärjestöt yhä suuremmassa määrin ovat osallistuneet myös vaalikamppailuihin muidenkin kuin kunnallis- ja E-vaalien osalta. Tämän suuntaista kehitystä tulisi edelleenkin voimistaa kunnallisjärjestöjen työssä.

Liikkeemme sisäiset ongelmat vaikuttavat edelleenkin haitallisesti monien kunnallisjärjestöjen toiminnassa, vaikeuttaen sekä kunnallispoliittista toimintaa että järjestöllistä ohjaustyötä ja osallistumista vaalitehtävien toteuttamiseen.

Vuoden 1978 lopussa SKDL:ään kuului 252 kunnallisjärjestöä (v. 1975 ja 1972); toimivia näistä oli 234 (1975 239). Vaikka kuntaliitokset vähentävät kunnallisjärjestöjen määrää, niin toisaalta uuden kunnallisvaalilain myötä on syntynyt tarve virallistaa aikaisemmin epävirallisena toimineita kunnallisia yhteistyötoimikuntia. Tästä johtuen kunnallisjärjestöjen määrässä ei ole tapahtunut kuntien määrän vähentymistä vastaavaa laskua. Sen sijaan kunnallisjärjestöjen merkityksen kasvaessa mm. kunnallisvaalivalmistelujen osalta on kunnallisjärjestöjen toiminta usein saanut entistäkin suuremman merkityksen, mikä on myös lisännyt niiden toiminnallisuutta.

SKDL:n yhdistykset ja jäsenistö

SKDL:n yhdistysten kokonaismäärä oli 31. 12. 1978 1.748 yhdis-

tystä (v. 1975 1.764 ja v. 1972 1.811). Toiminnassa oli 1.412 yhdistystä. Vaikka 11. liittokokouksen jälkeen on perustettu 93 yhdistystä, tapahtui yhdistysten kokonaismäärässä laskua, koska muuttotappioalueilla ja pienissä kyläryhmissä toimivia yhdistyksiä on yhdistetty suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja näin parannettu toiminnallisuutta. Huolimatta yhdistysten kokonaismäärän lievähköstä laskusta on toisaalta toiminnan piiriin tullut alueita ja kuntia, joissa aikaisemmin ei ole ollut minkäänlaista SKDL:n yhdistystoimintaa. Myös ammattiala- ja harrastusalayhdistysten kautta on toimintamme monipuolistunut ja tuonut toimintamme piiriin uusia väestöryhmiä.

Yhdistyksistä toimii kaupungeissa ja asutustaaajamissa 709 eli 40,6 % kaikista yhdistyksistä (v. 1975 665 eli 37,7 % ja v. 1972 539 eli 29,8 %). Maaseudulla toimii vastaavasti 1.039 yhdistystä eli 59,4 % (v. 1975 1.099 yhdistystä eli 62,3 % ja v. 1972 1.272 eli 70,2 %). Ammattiala- ja työpaikkayhdistyksiä on 154 (v. 1975 105 ja v. 1972 72 yhdistystä).

Vaikka varsinaista jäsenhankintakamppailua ei kertomuskauden aikana ole järjestettykään, on SKDL:ään liittynyt kertomuskauden kuluessa helmikuun loppuun 1979 mennessä runsaat 6.000 uutta jäsentä. Muuttoliikkeen, luonnollisen poistuman ja muiden tekijöiden seurauksena vuosittain osa jäsenistöä jää yhdistystoiminnan ulkopuolelle. Tästä johtuen jäsenmäärä on säilynyt suurin piirtein entisellään. Rästiläisyyden vähentämiseksi suoritettavat toimenpiteet ovat vaikuttaneet siihen, että rästiläisyyden kokonaismäärä on hieman vähentynyt. Tästä huolimatta rästiläisyys on edelleen ongelma, jonka selvittämiseen tulee kiinnittää vakavaa huomiota toiminnassamme.

SKDL:n kokonaisjäsenmäärä oli 30. 12. 1978 55.223 jäsentä. Näistä rästiläisiä oli 7.886 jäsentä eli 14,2 % jäsenistä (v. 1975 jäseniä oli 56.561, joista rästiläisiä 10.328 jäsentä eli 18,2 % ja v. 1972 55.767 jäsentä, joista rästiläisiä 10.748 eli 19,3 %).

Kaupungeissa ja asutustaaajamissa asui jäsenistöä 58,6 % ja maaseudulla 41,4 %. Asutuskeskuksissa asuvan väestön määrä on siis jatkuvasti ollut kasvusuunnassa, mikä kuvastaa osaltaan maassamme tapahtunutta väestö- ja elinkeinorakenteen muutos-

ta. Vastaavat luvut v. 1975 olivat 57,8 % asutuskeskuksissa ja 42,2 % maaseudulla ja v. 1972 48,8 % asutuskeskuksissa ja 51,2 % maaseudulla.

Jäsenistön yhteiskunnallinen kokoonpano on 31. 12. 1978 seuraava: (vv. 1975—72 luvut):

Työläisiä	72,11 %	(70,94 % ja 69,81 %)
Pienviljelijöitä ja kalastajia	14,20 %	(16,60 % ja 17,35 %)
Henkisen työn tekijöitä, opiskelijoita ja pientyöntekijä	13,63 %	(12,45 % ja 12,84 %)

SKP:n jäsenyyteen kuului 22,8 % SKDL:n yhdistysten jäsenistä (v. 1975 23,35 % ja v. 1972 25,06 %).

SKDL:n jäsenistön keski-ikä on 45 vuotta (v. 1975 44 vuotta ja v. 1972 44,7 vuotta).

SKDL:n jäsenistä on naisia 31,7 % (v. 1975 28,1 % ja v. 1972 28,9 %). Naisten osuus SKDL:n jäsenistöstä on siis hieman kasvanut.

SKDL:n yhdistysten johtokunnissa on jäseniä 8.096 ja heidän keski-ikänsä on 44 vuotta.

Opinto- ja muu koulutustoiminta

SKDL:n 11. liittokokouksessa kiinnitettiin huomiota liiton opinto- ja koulutustoiminnan tehostamiseen. Tavoitteeksi asetettiin toiminnan laajentaminen ja monipuolistaminen. Erityistä painoa asetettiin lyhytkurssitoiminnan kehittämiseen sekä opintokerhojen toiminnallisuuden parantamiseen. Samalla korostettiin yhteistyötä kansandemokraattista liikettä lähellä toimivien opintokeskusten KSL:n ja FBF:n kanssa.

Kurssitoiminnan osalta on tapahtunut erittäin voimakasta kehitystä. Niinpä viimeisten kahden vuoden aikana on vuosittain järjestetty opintokeskusten kanssa yhteistyössä yli sata kurssia

vuodessa. Tämän lisäksi on paikallisella tasolla järjestetty kursseja, jotka eivät näy opintokeskusten kirjoissa.

Kurssitoiminnan voimakas kasvu lienee osaltaan vaikuttanut siihen, ettei SKDL:n järjestöjen opintokerhotoiminta ole määrällisesti kasvanut, vaan siinä on tapahtunut jopa suoranaista laskua. Vuosittain on KSL:ään ja FBF:ään ilmoittautunut ja opintosuunnitelmansa toteuttanut SKDL:n järjestöjen kerhoja seuraavasti:

Vuosi	KSL	FBF
1976	461	53
1977	409	16
1978	328	17

Opintokerhojen toiminnan tason kohottamiseksi ovat opintokeskukset kiinnittäneet huomiota opinto-ohjaajakoulutukseen sekä kurssitajakoulutukseen. Tämä onkin osaltaan auttanut opintotoimintamme tason kohottamisessa. Myöskin opintoaineiston tuottamisessa opintokeskukset ovat antaneet apuaan. Niinpä 1977 valmistui KSL:n kanssa yhteistyössä pääasiassa SKDL:n järjestöille tarkoitettu opintoaineisto "Kansanvallan ja yhteistyön liitto", josta myös FBF tuotti ruotsinkielisen opinto-ohjelman. Opintoaineisto onkin ollut varsin laajasti käytössä SKDL:n opintotoiminnassa.

SKDL:n järjestöjen opinto- ja lyhytkurssitoiminnan lisäksi on järjestöjemme jäseniä ohjattu opiskelemaan Sirola-opiston järjestämille kurseille. Myöskin ammattiyhdistysliikkeen järjestämään kurssitoimintaan on kansandemokraattisia ay-liikkeen jäseniä kehoitettu osallistumaan. Samoin kunnallisten keskusjärjestöjen järjestämään kunnallispoliittiseen koulutukseen.

SKDL:n opinto- ja koulutustoimintaa jarruttaa varojen puute. Siitä johtuen emme ole voineet järjestää kurssitoimintaa siinä laajuudessa kuin tarvetta ja kiinnostusta on esiintynyt. Varojen puutteesta johtuen ei myöskään liiton toimistoon ole voitu palkata opinto- ja valistustoimintaa päätökseen hoitavaa henkilöä.

Yleisötilaisuudet

Kuluneelle toimintakaudelle ajoittuivat Suomen itsenäisyyden ja lokakuun vallankumouksen sekä Suomen Kommunistisen Puolueen 60-vuotisjuhlatapahtumat. Lisäksi vietettiin Suomen ja Neuvostoliiton välisen ystävä-sopimuksen 30-vuotisjuhlia. Kaikkien em. juhlatapahtumien viettoon SKDL:n järjestöt osallistuivat yhdessä koko kansandemokraattisen liikkeen ja muiden demokraattisten voimien kanssa.

Perinteiset vappujuhlat sekä maakunta- ja muut kesäjuhlat kokosivat aikaisempia vuosia suurempia yleisömääriä. Vappujuhlia järjestettiin toimintakaudella aikaisempaa enemmän työväenliikkeen yhteisinä tilaisuuksina. Vappujuhlia järjestettiin toimintakaudella seuraavasti:

v. 1976	267 juhlaa,	yleisöä 233.825 henkilöä
1977	269 juhlaa,	yleisöä 250.315 henkilöä
1978	301 juhlaa,	yleisöä 265.517 henkilöä

Maakunta- ja alueellisia juhlia seuraavasti:

v. 1976	124 juhlaa,	yleisöä 34.880 henkilöä
1977	116 juhlaa,	yleisöä 34.510 henkilöä
1978	161 juhlaa,	yleisöä 68.780 henkilöä

TIEDOTUSTOIMINTA

Yleistä

Tiedotustoimintaa on 11. liittokokouksen jälkeisenä ajanjaksona sävyttänyt voimakkaasti maassamme järjestetyt kolmet yleiset vaalit. Lokakuussa 1976 pidettiin kunnallisvaalit, tammikuussa 1978 presidentin valitsijamiesvaalit ja maaliskuussa 1979 eduskuntavaalit. Lisäksi tiedotustoiminnassa ollaan pyritty keskittymään SKDL:n ajankohtaisten kannanottojen julkistamiseen ja tunnetuksi tekemiseen.

Vaalitiedotus

Vuoden 1976 kunnallisvaalien osalta SKDL:n toimiston työ rajoittui vaalien perusmateriaalin valmistamiseen ja itse mainostus- ja muu vaalitiedotustyö hoidettiin jokaisessa kunnassa erikseen. SKDL:n toimistosta pyrittiin auttamaan tiedotustyössä vaikeuksissa olleita kuntia.

Presidentin valitsijamiesvaalien 1978 osalta tiedotustoimintaa auttoi Paasikivi-seuran materiaali, jota pyrittiin kustannuksien säästämiseksi käyttämään mahdollisimman tehokkaasti hyväksi. Kansandemokraattien erityisen merkittävä osuus Suomen ulkopoliittisen linjan hahmottamisessa ja Suomen ja Neuvostoliiton ystävyys- ja yhteistyön kehittämisessä pyrittiin kuitenkin tuomaan esiin omassa materiaalituotannossa mm. SKDL:n vaalijulistuksessa, joka muodostui SKDL:n vaalityön perusasiakirjaksi.

Eduskuntavaaleissa 1979 valtakunnallinen vaalitiedottaminen jäi suurimmalta osaltaan SKDL:n keskustuomiston huoleksi. Tähän vaikutti mm. se, että vaalitoimiston työn käyntiin lähtö viivästyi huomattavasti alkuperäisistä suunnitelmista. Eduskuntavaalien tiedotustoiminnassa pyrittiin tuomaan SKDL:n poliittisen linjan ohella esiin mahdollisimman hyvin SKDL:n yhteiskunnallinen merkitys työtätekeville. Eduskuntavaalien osalta kiinnitettiin myös erityistä huomiota vaalimateriaalin yhtenäiseen ulkoasuun ja tuotettiin mm. ilmoituspohjia.

Tiedotustoiminnassa on kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota myös vaalitalouteen ja pyritty tiedottamisella lisäämään vaalirahoitusinnostusta.

Vaalitiedottaminen ja kolmet vaalit lähes peräkkäin — on nostanut esiin ongelmaksi SKDL:n vaalityön ja ns. luonnollisen työn heikon yhteensopivuuden. Vaalityön tiimellyksessä on SKDL:n tiedotusjaoston toiminta passivoitunut ja jäänyt ikään kuin roolittomaksi. Vaalitiedottamisen liian voimallinen keskittyminen SKDL:n tiedotusosaston varaan puolestaan on aiheuttanut SKDL:n oman järjestöllisen materiaalin toimittamisen hidastumista ja haitannut näin SKDL:n järjestötyötä. Vaalitiedottamisen järjestämiseen siten, ettei SKDL:n järjestöllistä työtä hankaloiteta onkin tärkeä tulevaisuudessa ratkaistava kysymys.

SKDL:n tiedottamisessa on suureksi avuksi olleet monet kansandemokraattiset mainos- ja lehtialoilla työskentelevät toverit, jotka ovat auttaneet niin mainosten laatimisessa kuin muussakin käytännön tiedottamisessa.

Joukkotiedotusvälineet

Liiton toimistosta on pyritty pitämään kiinteitä ja säännöllisiä yhteyksiä joukkotiedotusvälineisiin ja niiden poliittisiin toimittajiin. SKDL:n tärkeä poliittinen asema hallituspuolueena on luonnollisesti helpottanut tiedottamisemme onnistumista. Tärkeätä on ollut myös kunnollinen tiedottaminen ennakolta tärkeistä kokouksistamme ja muista tapahtumistamme. Näin olemme kyenneet saamaan varsin hyvin aineistoamme julkisuuteen radiossa ja televisiossa ja tärkeimmissä päivälehdissä, joskin ns. riippumattomien lehtien osalta on vielä suuresti parantamisen varaa. Tärkeätä on kuitenkin pitää säännöllistä yhteyttä tiedotuskanaviin.

Ulkoisessa tiedottamisessa on pyritty muonittamaan STT:ta, radiota, televisiota sekä tärkeimpiä päivälehtien kansandemokraattisen lehdistön ohella. Sisäisessä tiedotustoiminnassa on ollut sanomalehtiemme ohella käytössä ns. monistetiedottaminen "SKDL tiedottaa -monisteella". Sitä levitetään keskimäärin 500 kappaletta 4—6 kertaa vuodessa.

Kd-lehdistö

Tärkeimpänä tiedotustoiminnan kohteena on ollut SKDL:n jäsenistö ja kannattajat kansandemokraattisen lehdistön välityksellä. Tässä työssä on Demokraattisella lehtipalvelulla ollut tärkeä osa. Säännöllisellä yhteistyöllä DLP:n kanssa ja osallistumisella DLP:n toiminnan kehittämiseen on pyritty tiivistämään ja parantamaan SKDL:n tiedottamista lehdillemme. Erityistä huomiota on pyritty kiinnittämään toimitettavan materiaalimme julkaisukelpoisuuteen. Tiedotustoiminnallamme olemme pyrkineet myös tehostamaan kansandemokraattisten lehtien levitystyötä.

SKDL:n äänenkannattajia ovat nykyisin seuraavat lehdet: pää-äänenkannattaja Kansan Uutiset (7 kertaa viikossa), Kansan Tahto, Oulu (5), Kansan Sana, Kuopio (3), Kansan Ääni, Vaasa (3), Satakunnan Työ, Pori (3) ja Hämeen Yhteistyö, Tampere (3). Ruotsinkielisenä äänenkannattajana on Folkidningen Ny Tid (1).

Kansainväliset yhteydet

Tärkeimmistä SKDL:n tapahtumista ja kannanotoista sekä tärkeimmistä puheista on pyritty tiedottamaan myös kansainvälisiä tiedotuskanavia. Tärkeimpinä ovat olleet Neuvostoliiton uutistomisto TASS ja APN sekä DDR:n uutistomisto ADN. Myös kapitalististen maiden uutistomistoja on informoitu mm. SKDL:n ja SKP:n yhteisestä YYA-sopimuksen juhlaistunnosta ja siinä käytetyistä puheenvuoroista.

Muu julkaisutoiminta

SKDL:n kustannustoiminnan piiriin ovat kuuluneet perinteiset Aika-kalenteri ja Vappu- sekä Kansan Joulu -lehdet.

Vaaliuutisista johtuen luovuttiin Kansan Joulun julkaisemisesta vuonna 1978 ja Vappu-lehti muutettiin aikakauslehdestä sanomalehtimuotoon 1979. Tulevaisuudessa liittohallituksen ratkaistavaksi jää, millä tavoin SKDL jatkaa julkaisutoimintaansa.

SKDL:N TOIMINTA E-OSUUSKAUPPALIIKKEESSÄ

SKDL:n 11. liittokokouksen jälkeen on E-osuuskauppaliike toiminut erittäin vaikeissa taloudellisissa olosuhteissa. Kapitalistista maailmaa koetellut lama ja erittäin suuri joukkotyöttömyys maassamme ovat vaikeuttaneet vähittäiskaupan kehitystä ja etenkin E-liikkeen toimintaa. Osittain tästä syystä on E-liikkeen

piirissä toteutettu edelleen useita osuusliikkeiden sulautumisia.

Vuonna 1977 sulautui OL Pielinen OL Oma-Apuun, OL Uurtaja OL Kallaan ja OL Rata OL Elantoon. Vuonna 1978 sulautuivat Loimaan Osuusliike ja OL Vakka-Suomi OL Tarmolaan. Merkittävin fuusio tapahtui 1. 1. 1979 Etelä-Pohjanmaalla. Siellä viisi osuusliikettä — OL Etelä-Pohja, OL Laaja, Lestijokilaakson OL, OL Vaasanseutu ja OL Warmu yhdistyivät yhdeksi osuusliikkeeksi, jonka nimeksi tuli OL Laaja. Tämä osuusliike on nyt toiseksi suurin E-liike OL Elannon jälkeen. Osuusliikkeiden lukumäärä supistui tällä toimintakaudella kahdeksalla. Nyt E-liikkeellä on 55 osuusliikettä ja kaksi osuusruokalaa.

Osuusliikkeiden sulautuminen ei kuitenkaan ole pelkkä lama-kauden ilmiö. 40-luvun lopussa oli maassamme vielä 130 osuusliikettä. Sama kehitys on ollut havaittavissa myös myymälärakenteessa. Valitettavaa vain on, että ns. myymäläkuolema on eniten kosketellut haja-asutusalueita.

SKDL:n toiminta 11. ja 12. liittokokouksen välisenä aikana on näkynyt tuloksellisena myös E-osuuskauppaliikkeessä. Vuonna 1975 pidetyt E-vaalit päättyivät kansandemokraattien merkittävään vaalivoittoon. Tämä antoi uutta innostusta toiminnan tehostamiseen E-liikkeen piirissä. Heti edellisten vaalien jälkeen SKDL:n osuustoimintajaostossa asetettiin pääpaino E-osuuskauppaliikkeen periaateohjelman, kuluttajapoliittisen tavoiteohjelman ja henkilöstöpoliittisen tavoiteohjelman toteuttamiseen käytännössä. Tehtävä edellytti ennen kaikkea kiinteän yhteistyön aikaansaamista E-osuuskauppaliikkeen ja muun työväenliikkeen kanssa. Lisäksi otettiin tavoitteeksi kuluttajapoliittisten tehtävien nostaminen etualalle varsinkin KK:n toiminnassa.

Edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi aloitettiin SKDL:ssä järjestökäsittely E-liikkeen tilanteesta ja SKDL:n asemasta E-liikkeessä. Joulukuun 11. päivä 1976 pitämässään kokouksessa SKDL:n liittoneuvosto hyväksyi E-liikettä koskevan julkilausuman, jossa todettiin mm.:

"... SKDL:n liittoneuvosto samalla kun se velvoittaa liittohallituksen saattamaan nämä kysymykset perusteelliseen järjestökä-

sittelyyn SKDL:n perusjärjestöissä, kehoittaa kaikkia SKDL:n jäseniä ja kannattajia keskittämään ostoksensa E-osuuskauppaliikkeen myymälöihin, talletus- ja rahalaitospalvelut työväen rahalaitoksiin ja vakuutuspalvelunsa Kansa ja Turva yhtiöihin.

SKDL:n liittoneuvosto kehoittaa niitä liittomme jäseniä ja kannattajia, jotka eivät ole E-liikkeen jäseniä, liittymään oman paikkakuntansa E-liikkeen jäseniksi."

Lähes kaikki SKDL:n piirijärjestöt ja hyvin monet perusjärjestöt noudattivatkin liittoneuvoston vetoamusta ja verrattain laaja järjestökäsittely saatiin aikaan. Keskustelu E-liikkeestä jatkui kansandemokraattisissa järjestöissä vielä vuoden 1978 aikana.

Vuonna 1977 järjesti E-liike laajan kampanjan tunnuksella "Kenen kassia kannat — sen etuja ajat". Tämä kampanja ei ollut sisällöltään kaupallinen, vaan sen tarkoituksena oli ennen kaikkea tehdä E-liikettä tunnetuksi ammattiyhdistysliikkeen ja muun työväenliikkeen jäsenten keskuudessa. Poliittisesti merkittävä tapahtuma tämän kampanjan yhteydessä oli se, että huomattavimmat työväenjärjestöt julkaisivat yhteisen vetoamuksen maamme työväestölle. Tämän vetoamuksen allekirjoittivat SKDL:n, SKP:n ja SDP:n puheenjohtajat ja pääsihteerit sekä SAK:n puheenjohtajat Pekka Oivio ja Olavi Hänninen.

E-liikkeen ja muun työväenliikkeen konkreettinen yhteisyö kehittyi edelleen vuonna 1978. Tällöin ammattiyhdistysliike ja E-liike järjestivät koko vuoden kestäväen yhteisen toimintakampanjan. Sen tunnuksena oli työväenliikkeen toimintaperiaatteita hyvin kuvaavat sanat: "Yhteistyössä parempiin päiviin". Vaikka kampanja koski koko SAK:n kenttää, se oli konkretisoitu myös liittokohtaisilla toimintakampanjoilla. Merkittävämmät liitot, jotka tähän toimintaan osallistuivat, olivat: Rakennustyöläisten liitto, Metallityöväen liitto, Paperiteollisuuden työntekijäin liitto, Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto ja Kemian työntekijäin liitto.

Merkittävä tapahtumasarja oli myös mainittuna vuonna SAK:n ja E-liikkeen yhteiset työnjuhlat noin 50 paikkakunnalla. Valta-kunnallinen työnjuhla pidettiin Helsingissä.

Vuosi 1978 oli SKDL:n osuustoimintajaostolle muutenkin työntäyteinen vuosi. Liittohallituksen toimeksiannosta alkoi jaosto heti vuoden alusta valmistella SKDL:lle kuluttajapoliittista ohjelmaa, jonka liittoneuvosto suoritettua kenttäkäsittelyn jälkeen yksimielisesti hyväksyi 6. 5. 1978 pidetyssä kokouksessa.

Samanaikaisesti aloitettiin valmistelut seuraavia E-vaaleja varten. Kansandemokraattien E-vaalityösuunnitelma valmistui maaliskuussa 1978. E-vaaleissa oli tällä kertaa eräitä uusia piiriteitä edellisiin vaaleihin verrattuna. Nyt oli Osuusliike Elantoa lukuunottamatta ensimmäisen kerran vaalikelpoisuus myös osuusliikkeiden henkilökunnalla. Lisäksi oli tapahtunut merkittäviä osuusliikkeiden sulautumisia. Oman ongelmansa E-vaalivalmisteluihin toi myös eduskuntavaalien läheisyys. E-vaalit suoritettiin kolme viikkoa eduskuntavaalien jälkeen. Huhtikuun 8 päivä 1979 suoritettujen E-vaalien tulokset muodostuivat seuraaviksi:

E-VAALIEN TULOS 1979

SKDL				
ääniä	113.557	(—21.332)	40.5 %	(— 1.4 %)
paikkoja	798	(+ —)	42.3 %	(— 0.4 %)
SKPn Uudenmaan pj.				
ääniä	6.715	(— 1896)		
paikkoja	6	(— 1)		
SDP ja SDP Porv.				
ääniä	146.375	(— 13.781)	52.2 %	(+ 2.4 %)
paikkoja	1.070	(+ 3)	56.4 %	(+ 3.1 %)
Porvarit				
ääniä	19.394	(— 6.349)	7 %	(— 1.0 %)
paikkoja	25	(— 2)	1.3 %	(— 2.4 %)

SKDL:n vaaliliitot hävisivät 18 paikkaa ja voittivat 18 paikkaa.

SDP ja porvareilla oli vaaliliitto 14 osuusliikkeessä.

Porvareilla oli omia vaaliliittoja kolmessa osuusliikkeessä.

TOIMINTA JOUKKOJÄRJESTÖISSÄ

SKDL:n jäsenet toimivat monissa työväen yhteisissä järjestöissä, kuten esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeessä, työväen urheiluliikkeessä sekä erilaisissa kansalaisjärjestöissä ja ystävyysseuroissa. Myöskin tässä toiminnassa SKDL:n jäsenet noudattavat näiden järjestöjen toimintaperiaatteita ja sääntöjä pyrkien mahdollisuuksiensa mukaan edistämään ko. järjestöjen tavoitteiden toteuttamista.

Kansandemokraattisen liikkeen poliittisen toiminnan kehittämiseksi on useihin ammattiliittoihin ja niiden alaelimiin muodostettu kansandemokraattiset ryhmät, joiden puitteissa alan tai alueen kansandemokraatit ovat suunnitelleet omaa työtään ja toimintaansa ko. järjestön toimintaperiaatteiden ja tarkoitusten toteuttamiseksi. Tämä toiminta on tapahtunut yhteisymmärryksessä muiden kansandemokraattisen liikkeen jäsenjärjestöjen ja niiden jäsenistön kanssa.

Työväen Urheiluliitossa ja Työväen Kuntoliitossa kansandemokraatit työskentelevät näiden liittojen asettamien tavoitteiden puolesta pyrkien kehittämään liittoja ja vahvistamaan niiden toimintaa. SKDL on työskennellyt työväen urheiluliikkeen eheyttämiseksi ja tervehtii tyydytyksellä nyt tapahtunutta työväen urheiluliikkeen eheytymistä TUL:n puitteisiin sekä ilmaisee tukensa eheytyvän TUL:n toiminnalle. SKDL:n jäsenet tulevat edelleenkin työskentelemään TUL:n vahvistamiseksi urheiluvan työläisnuorisson järjestönä.

Ystävyysseuroissa ja rauhanjärjestöissä SKDL ja sen jäsenet työskentelevät järjestöjen luonteen mukaisesti kansojen ja valtioiden välisen ystävyuden ja keskeisen yhteistoiminnan kehittämiseksi sekä rauhantilan turvaamiseksi. SKDL ilmaisee tukensa pyrkimyksille koota mahdollisimman laajat piirit maassamme toimintaan ystävyys- ja rauhanjärjestöjen tavoitteiden puolesta. SKDL on myös omassa toiminnassaan tehnyt tunnetuksi sekä pyrkinyt edistämään ystävyys- ja rauhanjärjestöjen tavoitteita ja toimintaa.

TOIMINTA RUOTSINKIELISEN VÄESTÖN KESKUUDESSA

Ruotsinkielisen toiminnan tehtävänä on sekä tehdä tunnetuksi että toteuttaa SKDL:n päätöksiä, päämääriä ja ohjelmaa ruotsinkielisen väestön keskuudessa. Ruotsalaisjaoston toiminta perustuu liiton sääntöihin, periaateohjelmaan sekä päättävien elinten tekemiin päätöksiin.

Toiminta SKDL:ssä keskittyy niihin kysymyksiin, jotka koskevat erityisesti Suomen ruotsinkielistä väestöä.

Jaoston lähtökohta on se, että yhteiskunnan eri tasoilla kansandemokraattien tehokas panos antaa parhaimmat edellytykset ja tulokset harjoittaa ja toteuttaa edistyksellistä politiikkaa ja ajaa edistyksellisiä päämääriä.

Perusjärjestöt muodostavat tärkeimmän lenkin ruotsinkielisen kentän toiminnassa, ja jotta perusjärjestöjen työtä ja toimintaa voitaisiin motivoida vielä paremmin, on ryhdytty toimenpiteisiin sellaisen järjestöuudistuksen aikaansaamiseksi, joka antaa ruotsinkieliselle toimintasektorille omia päättäviä elimiä, jotka toimisivat SKDL:n liittohallituksen ja liittoneuvoston valvonnassa

Perusjärjestöjen osalta ei ole ruotsinkielisillä seuduilla saavutettu vielä sitä järjestöllistä asemaa ja jalansijaa, joka 60- ja 70-luvuilla menetettiin. Mutta ne valtakunnalliset vaalitulokset, joita on saavutettu tämän toimintakauden aikana, osoittavat, että kunnallisen ja valtakunnallisen politiikan alueella on kannatuksemme kasvava.

Folktidningen Ny Tid -lehti on ilmestynyt säännöllisesti kerran viikossa keskimäärin 16-sivuisena. Sanomalehti muodostaa korvaamattoman työvälineen vaalityössä ja on ainoa väline, joka tiedottaa ulospäin SKDL:n ja sen jäsenjärjestöjen poliittisista päämääristä ja toiminnasta Suomen ruotsinkielisen väestön keskuudessa. Levikki on noussut vuosittain ja lukijapiiri on voinut iloita lehden parantuneesta ulkonäöstä ja sisällöstä. Lehdessä käyty keskustelu on saanut aikaan raikkaan tuulahduksen koko toimintaan. Lehden omissa juhlatilaisuuksissa ja ns. kalakeittojuhlissa on ollut runsaasti osanottajia ja näissä tapahtumissa on järjestetty kiinnostavaa toimintaa ja ohjelmaa koko perheelle.

Yhteistyö jaostossa SKP:n ruotsalaisjaoston FBF (Folkets Bildningsförbund) -opintojärjestön ja SAK:n ruotsinkielisen sihteeristön kansandemokraattisen ryhmän kesken on ollut hyvä. Eräs esimerkki yhteistyön tuloksesta on ollut aktiivinen opintotoiminta. Opintokerhojen lukumäärä on kasvanut toimintakauden alussa ja on sittemmin pysynyt jokseenkin vakiona. Merkittävä osa tästä lankeaa FBF:n järjestämän projektin ympärille "Bygd i förvandling (seutu muodonmuutoksen edessä)", jossa tutkitaan oman kotiseudun työväestön historiaa.

FBF:n kautta on järjestetty viikonloppukursseja sekä luottamushenkilöille, jotka toimivat kunnallisella sektorilla, että järjestöaktiiveille. Opintovihko "Kansanvallan ja yhteistyön liitto" on käännetty ruotsiksi ja se on käsitelty opinto-ohjaajakurssisarjana läpi koko ruotsinkielisen alueen.

Huolimatta kasvavasta muuttoliikkeestä Ruotsiin on Suomen ruotsinkielisen väestön lukumäärä pysynyt vakiona 70-luvulla. Kuitenkin voidaan todeta, että maastamuuttohalukkuus esimerkiksi Uudellamaalla on 2,5 kertaa suurempi ruotsinkielisistä — ja kaksikielisistä kunnista kuin suomenkielisistä. Ongelma antoi jaostolle aiheen julkilausumaan, joka oli lähtökohtana asiasta käytyyn keskusteluun ja joka lähetettiin lausuntokierrokselle täydennettäväksi järjestöihin.

Jaosto on ollut vaikuttamassa siihen, että valtioneuvosto työvoimaministeriön esityksestä on asettanut komitean selvittämään Suomen ruotsinkielisten maastamuuton syitä ja seurauksia.

Svenska Finlands Folkting (Suomen ruotsalaiset kansankäräjät), joka aikaisemmin ollut kansan valitseva elin, on muuttunut keskinäiseksi yhteistyöelimeksi. Se muodostuu Ruotsalaisesta Kansanpuolueesta, Ålandsk Samling (Ahvenanmaan), Finlands Svenska Arbetarförbund -järjestöstä (Suomen Sosialidemokraattinen Puolue) sekä SKDL:n ruotsalaisjaostosta. Puolueet ovat pyrkinet luomaan uuden yksinkertaistetun järjestön, joka enemmän kuin aikaisemmin alleviivaisi tasa-arvoisuutta mukana toimivien poliittisten ryhmittymien kesken.

JÄRJESTÖTALOUS

Kertomuskauden aikana on liiton talous tervehtynyt ja aikaisempi velkaantumiskierre on saatu pysähtymään. Tähän tulokseen on päästy säästämällä palkkakustannuksissa toimien keskustoimistossa aikaisempaa pienemmällä sihteerivoimalla ja muita menoja karsimalla. Tulopuolella on omatoimisesti hankittujen tulojen osuus hieman kasvanut ja puoluetukeen ovat tulleet inflaatiokorotukset.

SKDL:n yhdistyksiltä on liittoveroa peritty 50 penniä, piiriveron suuruus on ollut 1 mk ja yhdistysten koko jäsenmaksu on ollut yleensä 2 mk kuukaudessa henkilöjäseneltä. Jäsenmaksutulojen osuus keskusliiton taloudessa on varsin pieni, mutta sen sijaan piiri- ja perusjärjestöjen toimintaan sillä on ollut huomattava merkitys erityisesti alueilla, joissa jäsenhuoltoon on kiinnitetty huomiota.

Piirijärjestöjen taloudessa on havaittavissa lievää paranemista. Kertomuskauden lopulla oli piirijärjestöissä yhteensä 33 työntekijää. Liiton taloudellinen tuki puoluetuesta piirijärjestöille on noussut toimintakauden aikana seuraavasti:

v. 1976	38,5 %
v. 1977	38,9 %
v. 1978	40 %

Puoluetuen lisäksi liitto on tukenut piirijärjestöjen kurssi- ja koulutustoiminnan järjestämistä.

Liiton taloudellinen tuki kattoi kertomuskauden lopulla noin 48 % piirijärjestöjen palkkakustannuksista.

Yhdistyksemme ovat osallistuneet vaalirahoitustoimintaan hyväksytyn tunnuksen "Kaksi markkaa kuukaudessa vaalirahastoon" ja hoitaneet vaalirahoituksen näissä puitteissa, sekä ovat osallistuneet kansandemokraattisen liikkeen yhteisesti järjestämiin keräyksiin.

Vuonna 1976 oli yhdistyksistämme mukana vaalirahoitustoiminnassa 12,18 %, vuonna 1977 8,75 % ja vuonna 1978 11,21 %.

Kirjapainoissa kahta painoa lukuunottamatta on tekstinvalmistus täysin uudistettu ja vanhat käyttökuntoiset sanomalehti-

rotaatiot uudistettu vastaamaan uusittua tekstinvalmistustekniikkaa. Sanomalehdistämme ainoastaan Hämeen Yhteistyö valmistetaan vanhalla kuumavalutekniikalla.

Järjestöalojemme rakennustoiminta on kertomuskautena rajoittunut kunnostus-, saneeraus- ja laajennustöiden suorittamiseen. Merkille pantavaa on, että useita maaseudun toimipaikkoja on kunnostettu toimintakuntoon uudelleen heränneen talkootoiminnan avulla. Valtiovalta on aloitteestamme ryhtynyt myöntämään avustuksia työväentalojen kunnostamiseen tosin, aivan riittämättömästi. Edelleen on aktiivisesti jatkettava toimenpiteitä toimitalojemme viihtyisyyden ja kannattavuuden parantamiseksi sekä kannattamattomiksi käyneiden talojen järjestöillemme aiheuttamien taloudellisten rasitusten poistamiseksi. Käytännössä talojen ja tanssilavojen kunnostamista ja toiminnan parantamista on valvonut ja hoitanut Kulttuurityön Keskus r.y.

Satakunnan Yhteisvoima Oy, Pori, 1979